

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 « 50 »
 Helyben házhöz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 « 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 14.

Vallás és társadalom.

»Boldogságyony anyánk
 Régi nagy Patrónánk . . .

Csak a lélek, a láthatatlan, a megsemmisíthetlen lélek élteti a testet, s ha ez elröpül, rothadni kezd a test, az anyag.

A társadalomnak eszmére van szüksége, ideálra, mely lelkesítse, mozgásban tartsa, kényszerítse haladni előre-előre, s ha nincs ilyen eszme — rothadni kezdenek a közállapotok, érzéketlenné, blazirttá lesznek az emberek s nem akarják érezni, vagy nem bántja orrukát a rothadás szaga.

Micsoda eszme lelkesíti most az embereket?

Lelkesedésbe hozni nem igen tudja semmi, csak hajta, űzi mindeniket az élet küzdelme, a leplezetlen, irgalmat nem ismerő önérdék.

Az élet küzdelme pedig mindig erősebb és keményebb lesz, amint nyomorultabbá lesznek a megélhetési viszonyok, mindig kevesebb idő marad a lelkesedésre, vagy a lelkesedéshez való eszme keresésére, mert hát élni kell és az érdekek hajszája nem ismer pihenést, nem hagy nyugtot, — megöli az idealizmust.

Azért láthatjuk ma azt a sajátságos jelenséget, hogy küzd, fárad, lázasan dolgozik az ember, — de nézetet a legfontosabb eszmékről sem alkot magának, legfeljebb közömbösen bölint egy-egy komposznak fejtegetésére.

Ez a nemtörődömség, ez a máshol való elfoglaltság, ez a kenyérfeltés engedi zsarnokká nőni a hatalmon levőket, sülyesíti szolgálkává az alattvalókat; ez okozza, hogy a hatalmon lévő nem hiszi, hogy zsarnok s hogy az alattvaló nem érzi szolgaságát.

Kvótánkat felfogják emelni! Nagy országos akciózt várhatnánk, mely ráütne a zsebünkbe turkáló magas körmökre s e helyett — unalmasnak tartjuk a kvótáról még csak beszélni is.

Meg van szorulva Ausztria! Fegyverrel hódított tartományai lázonganak, jogokat követelnek, nagy közjogi aktusokat s meg fogják kapni. Azt hihetnők, hogy az a hires nemzet, melyről azt mondták valaha, hogy a jussát nem engedi, — azt hihetnők, hogy most követelni fogja azt ami megilleti, s e helyett még azt is elvehetik tőle amije megmaradt, sajtószabadsága érintetlenségét.

Obstrukciót csinál az ellenzék! Mennyre-földre esküdjözik, hogy megvédi a haza szent jogait, 40 napon át bizonyítja a veszélyeztetett jogok nagy voltát, — azt hinnők, hogy vagy megadja magát a kormány, vagy el söpri a felingerült közvélemény s e helyett az obstrukció alatt ásit az ország és 40 napi lárma után el pihen az ellenzék, mint a nyü-gös gyermek, ha nagyon kisírta magát.

Közöny a népben, góg a hatalmon lévőknél s a kötelesség érzet nagy meg-ingása, — ez a társadalom rothadásának szimptomája.

S ezek a szimptomák mindjobban és

jobban láthatókká lesznek, mind inkább és inkább közönyös lesz a nép minden iránt, amit nem lehet megenni, vagy zsebre vágni, mind durvábban érzéti sulyát a hatalom azokkal szemben, akik nem az ő füttýére tánczolnak s önkénytelenül is megmosolyogjuk azt az idealista jó bolondot, aki csak hivatásának él.

Ebből a aagy szürkeségből, az önzés óceánjából csak itt ott emelkedik ki egy-egy ragyogó pont, mely világítani, melegíteni tud még egy kicsit, egy-egy hazafias vagy egyházi ünnep.

Egy-egy ilyen ünnep testestől lelkesítő felüdit bennünket. Csodálatos erővel szól hozzánk s mi megértjük szavait, kiragad az önzés szűk köréből, magasabb szempontból enged széttekinteni bennünket s mi meggyőződünk róla, hogy jö-gunk van e boldogsághoz, a vagyonhoz, a kenyérhez, de mindez eltörpül azon eszmék előtt, amelyek kezdettől fogva mozgatták a világot, érezzük, hogy magasabb kötelességeink is vannak, hogy bűn ott a közöny, ahol az Istenről vagy hazáról van szó.

Egy-egy hazafias vagy egyházi ünnep tud biztatni bennünket, hogy előbb el pusztul maga a közöny a góg a visszaélés, mint az, ami ellen támadnak.

Ilyen ünnep a mai is, amely országos törvénnyel elrendelt ünnepe volt a magyarnak. Arra figyelmeztet bennünket, hogy első szent királyunk Nagyasszonyunknak ajánlotta ezt az országot. Igaz, hogy ez az ország letért a szent István által kijelölt utról, de a mi jóságos Pat-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kommandóra.

Ira: Mendelényi Béla.

Mikor Csataváry Hannibál, a valóságos ezredesi ranggal nyugalmazott tüzér ezredes ifju hitvesét, Hedviget hazavitte, ilyesféle beköszönőt tartott:

— Asszonyom! Ismeretes dolog előttem, hogy néhol a férj hatáskörét, jogait és eljárását a nők úgy értelmezik mintha az csek egyéni képzelődésen alapuló zsarnokság lenne; holt jog szerint az asszony férjével szemben önálló és egyenrangú! Ez örült felfogás; ilyesmi nem állhat meg, mint irányadó elv. Föltétlen odaadó, vak engedelmesség, asszonyom, ideális szubordináció! ez a sarkköve a boldog családi életnek. Negyvenévi katonai pályám megtanított, arra, hogy csak is egy tökéletes intézmény van, a mely egyöntetűvé teszi a társas életet s ez a föltétlen szubordináció.

Ugy hiszem asszonyom megértett!

Ezzel Csataváry sarkon fordult és dolgozó szobájába távozott.

Hedvig tágra nyílt szemekkel bámult utána egy darabig.

Olyasformát érzett, mintha torkát fojtogatná valami és nagyhirtelen kiült arcára két forró könnyesepp.

Ez volt hát a belépő.

* * *

Vagy 8 napra a belépő után Hedvig, a fiatal menyecske, szalonjában ült, — az at-lakon át nézegette a futó felhőket.

Arca minden látszott, csak a mézeshetek boldogsága nem.

Amint ott ült, hirtelen végigfutott mégegy-szer azon a golgothán, a mit már eddig valóságban megjárt.

Ezelőtt, vagy másfél évvel, azon az örökre emlékezetes decemberi estén az operában. . . igen Santazza és — Turiddu kettőst, azt a gyönyörű kettőst halgatta mohó gyönyörrel.

És a fiatal asszony, mintegy az emlékek erős hatása alatt lassan a zongorához lépett és elkezdte játszani a kettőst.

A zongora hangjai között lelke visszazáll ahhoz, akit akkor este látott az operában, — Laczihoz. Másodszor a jurista bálban látták egymást.

Olyan természetes valami volt, hogy ugy-szólván egész éjjel együtt táncoltak.

A szupé csárdásnál megsugta nekik szívök, hogy egymásért vannak teremtve.

Aztán következett a látogatások sorozata, az ismeretség hivatalos formulázása, az édes együttlét öröme, a remények rózsás négy hó-napja.

Miért is van az oly viszáson a világon, hogy a Laczi-féle fiatal emberek legfőlebb miniszteri fogalmazócskák, de általában semmijük sincs; és miért jutott eszébe éppen Csataváry-nak, hogy deres fővel a vagyontalan fiatal le-ányban, Hedvigben keressen élettársat? Amit

aztán a sziv nem akar, azt eléri a szülői rá-beszélés, a hatalom — kényszer.

S a szülők bizonyosan azzal a boldog tudattal indították őt utba, hogy a gazdagság, jólét és kényelem között boldogság vár az ifju asszonykára. — — —

És Hedvig önkéntelenül azt kérde magá-tól: a kötelesség teljesítése boldogság-e egy-szersmind?

Mielőtt erre a kényes kérdésre felelhetett volna, nagy robajjal benyílt ajtajából berontott rajta féleletes haraggal félrekapott kalappal Csata-vári.

— Millióm átok; kiáltá hallatlan! hallatlan: — Az Istenért! mi lelte? ugrott fel ijedten Hedvig.

— Képzeld! a kukoriczásokban csatangol a bestia.!

— Kicsoda?

Kicsoda? Nem rossz! A gyalázatos! Asszo-nyom! különöz nélkül! Hogy csak a botomat véghattam hozzá!

— De ki ingerelte fel annyira uram?

— Ki? Egy hitvány eb, kősz, nyomorult léhü-hűjője Heh, hogy csak a botomat vághattam hozzá!

— De végre is, hogy tud ennyire felindulni ily csekélységen?

— Micsoda? S ön ezt csekélységnek véli? Világos parancsom ellenére, — igen, különöz nélkül csatangolt kukoriczásokban.

— De egy oktalan álatól csak nem ki-vánhatja, hogy betartsa parancsait?

ronánk nem hagyott el bennünket. Kérjük is buzgón, hogy ne hagyjon el ezután sem, nagyobb szükségünk van most segítségére, mint valaha, kérjük, hathatós segítségével támogassa, társadalmunknak keresztény szellemű ujjaszervezését.

Halálos ágyon kötött házasságok érvényessége.

Mikor a kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslatot tárgyalták a főrendiházban, maga Vaszary Kolozs, bibornok-hercegprímás szólalt fel, hogy módosítsák a javaslatot oda, hogy legalább végső esetben, ha egyik fél halálos ágyon van, amikor nincs idő az anyakönyvvezetőt hivatni, eskethesse meg őket a pap s ez államilag is érvényes legyen. Hiába hozták fel, hogy sokszor csakis avval lehet rábírni a beteget e lépésre, hogy így gyermekeik törvényesek lesznek. Hasztalan volt minden. A liberalizmus nem respektálja sem a polgárok lelki üdvét, sem a gyermekek törvényességét. Előtte a polgár nem lelkes emberi lény, hanem adó- és bélyegköteles objectum.

A törvény életbe lépte óta több ilyen eset merült fel. Egyik — feljelentés alapján (jellemző, hogy ilyenekért is feljelentik a papot Magyarországon!) — a miniszteriumok elé került. Az igazságügyminiszter döntése ugy hangzott, hogy ezért a papot büntetni nem lehet, a házasság államilag is érvényes, az anyakönyvvezető pedig rendreutasítandó. Perczel miniszter azonban másként gondolkodott. A lelkészt ő sem találta büntethetőnek, mert ez esetben a törvény maga is kimondja, hogy a büntetés nem alkalmazható. A házasság állami érvényességét azonban megsemmisítette.

Ezzel a félrendsabálylyal azonban nincs segítve a dolgon. Ezen előbb-utóbb változtatni kell. Ugy látszik, érzik ezt kormánykörökben is, de restelik megkezdeni az annyira perhorreskált — revíziót.

Jósika miniszter úgy látszik, nem fél annyira tőle. Legalább arra mutat az a döntése, melyet a bécsi magyar honosok ügyében hozott:

A bécsi egyházmegye hivatalos lapja u. i. a következőket írja: A mikor halálveszedelemben levő magyar állampolgár esketéséről

van szó s előreláthatólag nem lesz annyi idő rendelkezésre, hogy házassági engedélyt lehesen bekövetelnünk, az esketés az ő felsége körüli magyar miniszteriumtól nyert felvilágosítás alapján ilyen bizonyítvány nélkül is fogatosítható, ha a házasság ellen az osztrák jog szerint nem forog fenn akadály.

Ennek a magyar állampolgárnak Bécsben kötött házassága tehát érvényes lesz miniszteri engedély és anyakönyvvezetői közreműködés nélkül is. Nagyon helyesen. Csak elő avval a revízióval!

Fiatal véreim.

— Szemere Miklós új röpirata. —

Szemere Miklós neve azelőtt csak a Nemzeti Casinó és a lóversenyek közönsége előtt volt ismeretes, az őszön megjelent röpirata és a Széchenyi lakomán elmondott emlékezetes toasztja óta ismeri őt mindenki széles hazában.

A mult választáskor Szatmár megye egyik kerületében lépett fel pártonkívüli programmal. Oly hallatlan korteskedés indult meg ellene, hogy a községházán dobszóval kihirdették, hogy aki ellenfelére, a kormánypártra szavaz a községházán fog kapni 10 frtot, azonkívül fuvardíjat és élelmezési költséget. Lovagias érzülete arra bírta Szemerét, hogy visszalépett és »Fayr Play« (tisztá játék) című röpiratában sok kemény, de igaz és okos dolgot mondott el a politikai tisztességről.

Februárban a kaszinó ünnepélyén Szemere üritette ki Széchenyi billikomát, olyan áldomás kíséretében, amely sokáig visszhangzott az egész sajtóban és a közvéleményben. »Nem boldog a magyar!« — ez volt a jelszava, mely azóta szálló igévé lett. Erős, szomorú, de való rajzát adta e pohárköszöntőben társadalmi és politikai viszonyainknak.

Most ismét egy röpirattal lép a nyilvánosság elé Szemere. A magyar ifjúsághoz van címelve, javarészt a nevelésről szól, de sok minden egyéb meg fér benne. Nem írjuk alá minden állítását, de sok jó és igaz van benne, — megérdemli, hogy foglalkozunk vele.

Egyik érdekes fejezetét a következőkben adjuk:

Majdnem az egyedüli iskola még nálunk, ahol nevelik is a *fiatalságot, a katonaság Nekünk magyaroknak katonának is kellene neveltetnünk fiainkat. Ez a legesleggyengébb oldalunk, hogy nem tesszük, századok óta.*

A katonai szolgálat így is, a milyen, mérhetlen jót tesz, mert *nevel.* És folyton szemünk előtt lebegjen, hogy *karddal szerezték e hont és pennával nem fogják fenntartani.*

Tudom én nagyon jól hogy nagy »furesaság« az, vad magyarnak nevelni az ifjat 20 éves koráig, akkor pedig eskü alatt a császári sást tiszteltetni vele, a mi felől odáig ugyan sok jót nem hallott.

Hasonlítom ahhoz a házassághoz, midőn az atya ráparancsol zárdából kijött leányára, a kit ott minden férfitől csak óvtak, »feleségül mégyesz, kedves leányom, Péterhez.« — »De nem szeretem Pétert, édes atyám!« — »Mind-egy, muszáj.«

Megtörök a sziv, de muszáj. De ez más lapra tartozik.

Szolgáltam magam is a »közösben«, a diplomáciánál és nem vesztettem vele. Ott is a hazámat szolgáltam.

A fényes ifjúság, melynek és a melyről beszélek, az, a ki hivatva lesz az ország ügyeit, a magyar politikát majdan intézni.

Legyen ez a fiatalság először is *jellemes*; ha sokat tanultak, annál jobb.

A haza megvédésére és a hölgyek gyönyörűségére, boldogítására születtek ők!

Legyen lelkük tele hévvel és térdük ne hajolják e földön, csak az Oltár, az Igazság és a Szép előtt.

Legyenek először emberek, aztán jó magyarok. Legyenek először emberek, aztán jó keresztények.

Ez azonban nem zárja ki, hogy valaki, a ki más sorrendben gondolkodik, igen derék férfi vagy ideális nő ne legyen.

Csak őszinték, becsületesek legyenek, minden hátgondolat nélkül.

Ne úgy gondolkodjanak, amint ép momentán magát a humanizmus, a vallásosság, vagy a hazafiság kifizeti.

Mert ha a nemzet így kezd gondolkodni, jaj neki! Megérett a szolgaságra. Ez a sors volt az ó-korban Izrael választott népének a sorsa.

Ezt sirathatják az ujkorban más formában a lengyelek.

A mi a tanítást illeti, abból a magyar ifjúságnak ugyan kijutott. Tndományokkal tul vannak igazán abrakolva.

A continensen általánosan azt hiszik, hogy a tudás javítja az emberiséget. Angliában a legelső bölcész, Herbert Spencer inkább küzd ellene, mondván: a »statistikákból ez az állítás be nem bizonyítható«.

— Asszonyom! ezuttal utoljára figyelmeztetem, hogy az én szótáramban ismeretlen ez a szó »de« kifejezés. Parancs — engedelmesség; különbeni főbelövetés. Negyven évi katonai pályám alatt nem volt rá eset, hogy valaki velem szemben ezt a »de« szót használni merté volna.

Csakis egyetlen esetet tudok, akkor is én használtam egy tábornokkal szemben, de akkor föltétlenül igazam volt s a szolgálat érdekében jártam így el — mint mindig — a mint azt egy hétre rá, nyugdíjaztatásom alkalmával el is ismerték!

Hirtelen kocsirobogás hallatszott.

— Jönnek! szólt az ablakom kitekintve Csataváry.

— Kik? kérdé csodálkozva Hedvig.

— Hja igaz, el is feledtem önnek mondani. Néhány napra meghívtam régi barátomat és kenyeres pajtásomat Kemény Bertit — aki násznagym is volt — hogy tanuja legyen boldogságunknak.

— Hogyan? szólt kinos meglepetéssel Hedvig.

— És miután Berti jobban szereti, ha társaságban utazik, irtam neki, hogy hozza magával unoka öcsesét, Laczit is.

— Laczit — is? ismétlé elfehéredve Hedvig.

— Talán ellenére van? Értem. Remélem kiábrándult már abból a tacsokból.

— De uram!

— Nevetséges! Beláthatja, hogy csak nyert a cserével? Nemde?

— De . . .

— Milliom kartács! Már megint de!

Szerencsére nyílt az ajtó s belépett rajta a két vendég.

— Szervusz czimbora! kiáltá Berti, karjait kitérve, rapportot tartasz?

— Szervusz, vén róka! harsogá Csataváry.

— Légy hát tanuja mézesheteimnek és hajolj meg szisztemám előtt!

— Hohó, arra még ráérünk, — de bocsnat méltóságos asszonyom, hogy így ajtóstól rontunk a házba. Ime jómagam és ime az én drága unokaöcsém!

— Isten hozta önöket nálunk, szólt remegő hangon Hedvig.

A kinos zavar, a lelki fájdalom, a miarcán tükröződött, mindenki figyelmét kikerülte, csak Lacziét nem.

— Hohó! kiabált Csataváry, üljetek le már Mit isztok? Konyakot, burgondit, vagy 'scherrit?

— Tudod fiam, szólt Kemény én a konyak mellett szavazok.

— Helyes. Hedvig! konyakot. Miska! szivart! Hol az a kötélre való Miska? Miska!

— Azonnal küldöm, szólt kinos zavarral Hedvig és az ajtó felé indult!

— Megálljon asszonyom! Hová megy?

— Miskát hívom, felelt Hedvig.

— Egy tappodtat sem! Ha én kiáltom a nevét, ugorjon és itt teremjen magától, ez a rend!

— De hátha künn, az előszobában van! jegyzé meg félénken Hedvig.

— Ne tegyen ellenvetéseket.

— De ezredes ur, szólt felháborodva Laci, az inas tényleg előnkbe sietett és valószínűleg lent van az udvaron málhánk körül.

— Öcsém jegyezd meg, nálam nem létezik »de«.

— Lássá! szólt Hedvig az ablakhoz lépve, alighanem a ló rugta meg vérzik s a kutnál mossa!

— Asszonyom, tudhatja, hogy ez nálam nem mentség!

Ha azt kiáltom: Miska! akkor ide áll, ha két darabban is, de várja parancsaimat. Kegyed pedig mért nem lát a konyak után? Ismételve figyelmeztessem!

Hedvig elsáppadt.

— Uram mérsékelje magát, szólt és kisetett, hogy véget vessen a kinos helyzetnek.

— Nos, fordult Csataváry Keményhez, mit szólsz hozzá?

— Kemény gyerek vagy öreg!

— Hm, szól fejcsóválva Laci.

— Hja, fiam, ez az én módszerem. Beláthatod, hogy csalhatatlan és biztos módszer. Vagy azt hiszitek, hogy a családi boldogság a turbékolásban áll? Nevetséges. Nézzétek az én feleségemet. Még csak mindössze 8 napja, hogy nőm, de már a legjobb uton van, hogy a feleség mintaképe legyen. Mikor megkértem kezét s apja holmi vonzalmat, szivet mi-manót emlegetett, azt feleltem neki:

— Uram, ne nagyképűsködjünk, 59 éves vagyok s kopasz, nem hódításra készülök; de a feleségemet magam akarom magamnak ne-

Angliában nincs is a gyermekre behozva a tankötelezettség. Legalább 1876-ban, midőn ott tanultam, még nem volt. És helyeslem, hogy nálunk be van hozva, de hát az óriás népboldogitást nem látom benne, mint sok ember a kontinensen.

Andrássy Gyula volt külügyminiszterünk mondá egyszer nekem, szokott mosolyával, a diplomácia vizsgáiról, melyre éppen készültem: »a diplomáciai vizsgán engem bizton megbuktatnának«.

Moltke híres mondása: *a bécsi Kriegshule vizsgáján én nem mennék keresztül.*

A custozzai győző: Albrecht főherceg, egyik kedvencz mondása volt, amint gr. Ch. kegyelt szárnységétől hallottam:

»Ein Feldherr braucht nur guter Menschenkenner sein und Fakt haben«.

A hatalmas vaskanczellár Bismark göttingai párbajairól többet hallottunk, mint egyetemi vizsgáiról. Némelyek szerint ezekkel adós is maradt. Ha igen, ajándékozzuk neki nagylelkűen a mulasztott exameneket, legyünk vele könyörületesek. Szövetségben vagyunk ugyanis Németországgal és ő alkotta meg »az egységes német birodalmat«, ő kötötte meg velünk a szövetséget is.

Egyébként háboruban is főleg a lelki tulajdonok és a nervus döntenek I. Napoleon szerint: hadjáratban a siker $\frac{3}{4}$ részét a szellem teszi.

Végtelen tudományosak lehetnek a görögök Pharsalónál, Rallinál, de bárha a görög trónörökös helyett — a kiről rossz nyelvek állítása szerint moment fényképeket is vettek fel angol dilentánsok, a midőn a csatából elsietve lépést cserélt — maga a nagytudományu Moltke vezette volna is őket, a helyeikről elfutó görög vitézekkel még sem verhetné volna meg soha — a talán tudatlan, de bátor és fanatikus törököket.

Nem tudományval vette be Pál nagybátyám a perlaszi sánczokat, de rásúthetik, hogy minden tudomány ellenére »lőháton ment neki a sánczoknak,« — monván: »megmutatom, hogy kell bevenni Perlaszt«; — mert már több más csapat rohamát visszaverték, és nekivitte a debreczoni X-ik zászlóalj, elől ugratta át a sánczokat, kezében kardja kettétörött, de kővette a zászlóalj, benne a 17 Beöthyvel. Elésett Perlasz; elesett Pál is, regéket tud róla mondani Beöthy Algi. Ily botornl nevelte Pált a híres Kövy és a Wallmoden curazir-ezred, ahol előbb szolgált.

Élő embert én már személyesen csak egyet ismerek, aki ott harcolt, Borbély Gáspár bátyámat, ha engedi, hogy így nevezzem, Szabolcs vármegyéből.* O még él és nekem

* Meg az öreg Szedlák Mátyás urat.

ereklyeként maradt az a golyó, mely Pált megölte.

Egy reggel a római telegrammok közt olvastam: Chigi herceg, a Szt. Conclave született marechalja, mint önkéntes Abyssiniába ment, Baratieri tábornokához. Itteni ismerőseimnek még megjegyeztem: »Na, ez nem fog szaladni.« Es a mikor »Aduánál« Baratieri, kíséretével együtt ellovagolt, nem kívánva e halállal közlelbi nexusba jönni akkor a mi Agostino barátunk, a fiatal római master, előre fordította lova kantárszáját, a küzdők élére ment, mintha a vadászatot rendezné és meghalt mint hős. — Ez is nevelés dolga. Várhatja sirathatja, az a szép fiatal özvegy grófné, aki azzal bucsuzott el tőle: jöjjön kérem majd csak egy év múlva. — És a hogy ez a Chigi herceg tett, így tenne a többi volt római master is, Odescalchi Ladis, Prospero Colonna, hasonló körülmények között, mert így vannak a Grand Seigneurok Rómában nevelve. Irhatok rólok szabadon, ők úgy sem olvassák.

A nemes francziák hős Maréchal de Saxe vezérlete alatt odakiáltották Fontenoynál az angoloknak: »A vous les premiers ellessieurs les Anglais.« »Angol uraim, önök löjjenek először!«

Mi másként hangzik ez a mese, mint az az undok hiltória, melyet »a Gardeniákról« hallottunk a Jean Goujon-utcai bazár-tüszvés alkalmából, ahol elegáns cipőjük sarkával rugták a dámákat, és sétabotjaikkal verték le őket, hogy testükön át gyorsabban meneküljenek.

Mindkét tragédia a francziákról regél. Egy vér; egy nemzet fia, csak más század, más nevelés.

Vagy miért marad, az Alençon hercegné, királynénk nővére, mint martyr végig helyén? Ó így tanulta a Vittelbach családban, így volt neve ve.

Genieket pedig tudományon sem lehet felhizlálni, azok, akik hivatalva vannak korszakot alkotni »születnek és nincsen számukra meleg ágy!«

A múzeum lapidáriuma.

Nagyvárad, augusztus 14.

A múzeum, melynek gyűjteményei a megnyitás óta oly rendkívüli mérvben gyarapodtak, a mai nappal újabb látnivalót tár az érdeklődő közönség szemei elé. Középegy Gyula és dr. Némethy Gyula tegnap befejezték az épület souterrainjában elhelyezett lapidárium rendezését, mely az 1883 és 1885-ben,

megb. Rómer Flóris Ferenc kanonok vezetése alatt kiásott köveket, a váradi ősszékesegyház és Izabella királyné palotájának egyes köveit foglalja magában. Nagyvárad középkori és új-kori kultur-történetére nézve ez elsőrangú fontosságú leleteket tudományosan leirta, s az ősszékesegyház — papíron — rekonstruálta b. e. Henszlmann Imre, Bunyitay Vincze kanonok nagy munkájában, a váradi püspökség történetében; sőt a Szilágyi Sándor-féle millenniumi magyar történet V-ik kötete az egyik domborműves frieznek képét is hozza. Ha, amig más, a középkorban szerepelt városaink, pl. Kassa, Lőcse, Eperjes, Pozsony stb. egész épületekre mutathatnak rá, mint középkori fontosságuk tanujeleire — nekünk, kiknek amazoknál fejlettebb kulturánk nyomait az idők vagy inkább a barbár utódok vihara elpusztította, annál nagyobb kegyelettel kell régi dicsőségünk, habár gyér maradványait őriznünk. A váradi székesegyház a XV. században fehér kőből épült (s nem téglából rakott s vakolt) falaival, karsu tornyaival, gazdag faragású diszítésével, melynek e kövek bizonyosságai, kétség kívül a legszebb csúcsives egyházak mellé sorakozhatott.

A lapidárium természetesen chronologikus rendben van fölállítva. A hosszú helyiség baloldalon, elől néhány román stílusú oszloptalp, oszlopderék stb. nyert elhelyezést. Majd a csúcsives építészet gazdag alakzatu darabjai következnek. Élénk profillal díszeskedő pillérdarabok; a boltozat erős fehér márvány bordái; több csinos czimer-paizszsal, angyalféjjel ellátott gyámkö (console); egy fejetlen lovag szobra, lombduszban gazdag oszlopfők, pompás mértművek (Mass-werke), melyeket az ablakoknál szobrok fölötti baldachinoknál alkalmaztak; oszloptalapzatok. Végre Izabella királyné renaissance-palotájának egyes kövei: három vájt (kanallist) pillér fehér márványból; cartouche, akanthus disz, oszlopfők stb. A lapidárium közepén több csúcsives stílusban készült sarkó darab, egy ajtó felső küszöbe vésett fölirattal, végre renaissance ajtó-párkányok között egy domborművü friez Izabella palotájából, melynek mustrája: virágkelyhek, jobbra balra szárnyas syrénekkel.

A muzeum előcsarnokában nyert elhelye-

velni. Az anyag kitűnő, a dresszura az én dolgom Nos láthatjátok, mint vált be a dresszura. Nálam minden kommandóra megy, de az én kommandómra. S higyjétek el, így tanulja meg a szeszélyes asszony az urát félni, tisztelni s e kettő alapja a ragaszkodásnak. A szeretet — majd megjön idővel. Le a fegyverekkel pájtás!

— Meghajlok előtted, szólt Kemény, bár így tettem volna én is! — tette hozzá sóhajtván.

— Nem hagyott volna faképnél a feleséged, erről biztosíthatlak.

A párbeszédet Hedvig belépése szakította félbe.

— Miska azonnal itt lesz szólt Hedvig le-téve a konyakos készletet az asztalra.

— Majd megtanítom én azt a ficzket gyorsabb mozdulatokra! — Szervusztok fiuk! Igaz öreg, nézd meg a esikóimat; te olyan négyest nevelek belőle, hogy ritkítja párját.

— Menjünk!

Laczi és Hedvig magukra maradtak.

Pár pillanattal nézték egymást, végre Hedvig szeme könnybe lábbadt.

— Szent Isten! Hedvig, hát ilyen élete van?

— Hagyja el! fuldoklott a boldogtalan ifju nő.

— Nem! ez égbekiáltó. Azt még megboc-sátánám neki, hogy elrabolta önt tőtem, hogy pokollá teszi életét és elsorvasztja ifjuságát, de hogy tanukat hívjon ide, és martírságában be-mutassa az ő idomította minta asszonyt — ez vérlázító!

— Ez nem igaz — — —

— Mért vagyunk mi másért itt?

Nagybátyám egy legyőzött elvi ellenfél, férje a győztes idomító és én? Óh érzi-e mit kell szenvednem?

— Szenvednünk kell!!

— Nem! ilyen életet élni, nem kötele-ség. Ne hallgasson az önző emberekre, senkire csak szívére, ez fogja megmutatni a helyes utat, a mely boldogságához vezet. Jöjjön, kövessen. Hagyjuk itt ezt a kiellen rabságot. Kegyednek az én szívemem a helye.

— Laczi, ne kísértsen! Visszaél helyzeté-vel, gyöngésséggemmel és szerencsétlenségemmel.

— Nem! jogommal élek, mert szeret-lek. Jöjj.

S hirtelen átkarolva az ingadozó Hedviget, az ajtó felé vonta.

— Hová? háová? kérdé betoppanva Csa-taváry.

— A — — a méltóságos asszonyt instá-lom — — — a holnap kerekéi-agarász ver-senyre, — szólt észre kapva Laczi — de nem akar jönni, azért kérem urambátyám, lépjen közbe ismert erélyességével . . .

— Mi-i? Kerekében holnap agarász verseny?

S arról én mit sem tudtam. Mit? hogy ön vo-nakodnék, asszonyom?!

— De uram értsen meg, nem . . .

— Milliom átok! tüzes menykő! ön a vég-le ekig visz vakmerő makaességével, nem tőr-öm, hogy egy perczig is habozzék! Azonnal indul! Érti azonnal!

— Én majd elkisérem ő méltóságát, esett közbe mohón Laczi.

Hejyes, mi majd utána megyünk. Asszo-nyom! még mindig itt van?

— Jöjjön már, szabad kérnem karját, méltóságos asszonyom.

— Ám jó! felelt Hedvig. Ön akarta, én távozom.

— A csakhamar felhangzó kocsirobogás iga-zolta, hogy csakugyan távoztak.

Csataváry hosszú léptekkel végig sétált, szobájában. Arczán a megelégedés derűje öm-lött el.

— Te, szólt a belépő Kemény, hova a manóba sietett feleséged Laczival oly lóhalálba?

— Barátom, én küldtem őket.

— Te? kérdé nagy szemeket meresztve Kemény.

Hát persze. Nehéz küzdelem volt. — Min-den üteget tüzvonalba kellett állitanom, de feleségem még ma Kerekiben lesz.

— Mit csinál Kerekiben.

— Sz' mi is oda megyünk — agarász versenyre

— Agarász versenyre?

— Hát persze! Min bámulsz annyira?

— Hát hogy a manóba ne bámuljak, mi-kor tegnap előtt volt Kerekiben az agarász-verseny.

— Mi-cso-da-a?, kérdé elhűlve Csataváry.

— Magam is ott voltam.

— Lehetetlen!

zést az a pompás vörös márvány keresztelőkút, amelyet b. e. Bölönyi Sándor szerzett s ajándékozott megb. Ipolyi püspöknek. 1516-ban készült s czimerekkel ékes. Különben az ezredéves kiállítás egyik disze volt. E tárgyak, melyeket a váradi püspök és káptalan bőkezűsége (az ásatások költsége 5000 frtra rugott) fölszínre hozott a mai naptól kezdve az egyet lapidáriumban megtekinthetők. Azt hisszük, nem tarthatja magát művelt embernek, aki lakóhelye történetének, régi dicsőségének maradványai iránt közönyös.

Giulio Luncasproni.

Elektra a szabadég alatt.

— A mai előadás. —

Nagyvárad, aug. 15.

A művészet iránti lelkesedés, a magyar kultúra szeretete szülte a mai előadást, mely ha nem játszanak közbe nagyobb akadályok, ma délután a Rhédey-kertben, hatalmas fáktól körülvevő térségen le fog folyni. Afféle szerény emlékműve ez annak a népnek, mely már évezredek előtt is az emberi tökélyesedés oly fokára jutott, hogy oly művészete volt, melyet eddig csak igen kicsiny mértékben vagy pedig sok tekintetben sehogysem tudunk felülmúlni. Mai művészeti élvezeteinkben kétségkívül nagy szerepet játszik az illúzió felkelése, éppen ezért érdekes a mai kísérlet, mely Magyarország legelső művésznőjének és néhány hírlapíró fejében megfogamzott tervnek köszöni létrejövését.

Nem akarjuk magunkat áltatni, azért ki kell jelentenünk, hogy nagyon szerények azok a körülmények, melyek a mai eseményt lehetővé tették, de nagy büszkeségünkre szolgál, hogy Nagyvárad városának van olyan művelt közönsége, mely impozáns támogatásával e ritka műélvezet megteremtését lehetővé tette.

— Nagyon is való. S téged, ugy látom felültettek.

— Nem lehet, nem lehet!

— Bár ugy lenne.

— Méltóságos ezredes ur, dugta be fejét az ajtón Miska, alásson jelentem levelet hoztam.

— Kitől te bitang?

— Tessék elolvasni!

— Választ vársz rá?

— Alig!

Bizony a levélre nem kellett válasz ment így szolt:

Uram!

Elhagytam önt örökre. Ne keressen, azonnal válópört indítok. Azzal távoztam, aki inkább fog szeretni, mint idomítani. Különben is parancsára távoztam. — Hedvig.

— Megölöm őket! Olvasd.

— Eh, szolt, elolvassa a levelet. Kemény.

— Miért csinálnál botrányt? Nincs értelme. S tényleg parancsodra távoztak.

— Hah, de ilyesmit, barátom, 40 évi katonai pályám alatt nem tudok rá esetet, hogy,

— Eh, hagyd el öreg, bizony jócskán meg-szökdöstek a regiméntből.

— Mindegy! mindent meg tudnék bocsátani annak a gézengúz kölyöknek, csak azt nem hogy ily kitűnően — az én médszerem szerint — dresszirozott asszonyt csizelt el az orrom előtt!

A modern szellemnek a kultúra iránti helyes érzéknek bizonyítéka, hogy Nagyvárad közönsége fel tudta fogni a kísérlet szépségét, magasztosságát . . .

*

A Rhédey-kert százados sudarai ma délután csodálva fogják bölöngatni lombos koronáikat. A tüzes nap sugarai bámulva fognak lenézni az ott nyüzsgő sokaságra. Több évezred előtt letűnt korszak néhány órája fog ismét megelevenedni ebben a kertben.

Régi görög hősök és klasszikus írók szelleme fog lebegni a téren, hol a legnagyobb magyar tragika elöregi azokat a mondatokat, melyeket évezredek előtt Hellász nap sütötte virányain ujjongó s ma már pornak is porává vált görög nép lesett el színészei ajkairól.

Rég letűnt időknek egy darabja válik ismét valósággá: Sophocles kora, visszavarázsolva a nagyvárad közönség elébe. Meglátjuk újra a klasszikus görög színpadot, milyeneket a régiek láttak, oda képzeljük magunkat pár órára abba a soha vissza nem térő korba, melyről még most is annyit beszélnek, abba a korba, midőn a mai civilizáció mostani terebélyes vén fája még gyenge kis csemete volt, melyet minden szél erősen megtépett, minden legkisebb seb hosszú, hosszú időre visszavetett fejlődésében.

A valóságos amphiteatrumszerű köröndben ezerek tenyere fog ma összeütödni, ezerek lelkesült kiáltása fog elhangzani ép úgy mint egykor, — midőn Sophocles még élt, midőn »Elektra«-ját még mint új darabot adták.

Különös játéka a sorsnak, hogy épen akkor, midőn Nagyváradon a klasszikus ókort felelevenítik, Franciaország egy kis városkájában Orange-ban hasonló terv létrejövételén fáradoznak, hol szintén egy még a rómaiak idejéből fennmaradt amphiteatrumban a világ legelső színészei a »Comédie Française« tagjai fognak eljátszani egy római szindarabot a szabad ég alatt.

Különös sajátsága ennek a mai kornak, hogy az ó-korral egy idő óta rendkívül szeret foglalkozni.

*

A mai előadás kétségkívül esemény számba fog menni. Az előkészületekről, melyek a legszélesebb körű tevékenységet vették igénybe a következőkben számolunk be.

A színpad építése.

Ismeretes, hogy az előadás jellegzetességének egyik legfőbb pontja az, hogy szabadban és nappal folyják le, miként az a görögöknél szokásba van. A stilszerűséget azonban különösen az fogja emelni, hogy a színpad teljesen görög stílusban épült. E tekintetben ifj. Rimanóczy Kálmán nagyvárad műépítészti illeti az elismerés, ki széleskörű tanulmányai alapján, olyan remekművel lepte meg a rendezőséget, melyről azok a szakemberek, kik eddig megtekintették, a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. E tekintetben nagy örömet okozott a rendezőknek, hogy a színpad Jászai Mari, valamint Mihályffy Károly, a nemzeti színház tagjának tetszését a legnagyobb mértékben megnyerte. A nagy művész úgy találta, hogy a színpad méltó kerete lesz annak a produkciónak, melyet Elektra előadása alkalmával kifejt. A színpad impozánságát különösen emeli az előtérben álló négy hatalmas korinthiai oszlop, melyek mögött az ugyanennyi számú tört osziop az antikszerűség benyomását teszi a nézőkre. Egyedül a közepén levő Elektra ház nem eredeti készítmény és ezt Leszkay András színigazgató bocsátotta a rendelkezésre. A színpad magassága is nagyon

sikerült, a mennyiben az eddigi kísérletek mutatták, hogy a legutolsó helyen levők is mindent tisztán látni és hallani fognak. A néző előtt levő kép hangulatát különösen emeli az előtérben levő két szobor, melyek közül az egyik Apollót, a másik Szofokleszt ábrázolja; az utóbbi Jászai Mari kivánságára mintázott. Az építést tegnap este fejezték be és ugyancsak tegnap tartották meg a főpróbát is, mely eléggé kedvező benyomást tett az ott voltakra.

Az érdeklődés.

Nagyon szép buzdításra szolgál a rendezőségnek az érdeklődésnek az a megnyilatkozása, melyet mindenünnen tapasztalunk. A magyar sajtó képviselőinek nagy száma jelenik ma meg Nagyváradon, hogy az előadáson jelen legyen. Az eddig jelentkezettek kivüi ujjabban a következők tudósítottak bennünket arról, hogy Nagyváradra érkeznek:

Magyar Ujság: *Hervay* Frigyes.

Fővárosi Lapok: *Peterdy* Sándor.

Szegedi Híradó: *Szmelényi* Nándor.

Ifj. *Ábrányi* Emil a jeles költő, ki a Budapesti Naplót képviseli, már tegnap este Nagyváradra érkezett.

Festetich gróf, a nemzeti színház igazgatója a következő sürgönyben értesítette a rendezőséget arról, hogy meg nem jelenhetik:

Mélyen sajnálom, hogy a megtisztelő meghívásnak nem tehetek eleget, mert orvosom eltiltott a hosszabb utazástól. Az érdekes művészeti kísérlethez sikert kívánok. Hazafüi tisztelettel

Festetich gróf

a nemzeti színház igazgatója.

Igen kitüntető azonban, hogy a »Magyar Ujság« a mai előadásról vezércikkben közöl refleksiókat.

*

Jászai Mari ezüst koszorúja. Mint említettük, a mai elektra előadás alkalmából Nagyvárad város közönsége nevében a nyílt színpadon egy díszes ezüst koszorút fognak át-nyújtani Elektra utolérhetetlen személyesítőjének: Jászai Mari művésznőnek. A 68 ezüst levélből s egy masszív arany szallagból készült díszes koszorú tegnap óta a *Deutsch* Simon helybeli ékszerész kirakatában látható. A koszorú felirata a következő: »Elektrának — Nagyvárad 1897 augusztus 15.« A művészi kivitelű s nagy értékű koszorúval Nagyvárad város közönsége méltóan fejezi ki elismerését a körében tartozkodó nagy magyar tragika iránt.

*

FIGYELEM!

Az Elektra előadás ma délután pont 4 órakor kezdődik.

Belépő jegyek az egy forintos ülő és az állóhelyekre a Rhédey-kertben a pénztárnál válthatók.

A táncmulatság közvetlen az Elektra előadás után kezdődik belépő jegy 50 kr.

A társasvacsora fél 8 órakor kezdődik. Részvételi jegy 1 frt 50 kr, mely a pénztárnál váltható. A társasvacsorára szóló jegyek a táncmulatságban való részvételre is jogosítanak.

A köröndben 4 órától már teljes árnyék van.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Augusztus 15. Elektra előadás a »Rhédey kert«-ben.

Augusztus 22. A nagyszalontai dalárda zászlófelavatási ünnepélye.

Szeptember 1. Ankét Kolozsvárott Bihar megye állattenyésztési ügyében.

Szeptember 2. Városi közigazgatási bizottsága ülés d. u. 3 órákor.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közig. bizottságának ülése d. e. 10 órákor.

Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—29. Lóversenyek Nagyváradon

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Nagy-Boldogasszony.** A legnagyobb ünnepek egyikét üli ma a kath. egyház. A Boldogságos szűz menybevitelének emlékére van elrendelve a mai nap megünneplése, midőn az Ur Isten édes anyját magához emelte, hogy a mennyek országa örökös királynőjévé tegye.

Magyarországon, mely mindig különös előszeretettel tisztelte égi pátronáját, egy régi kedveskedő, de tiszteletteljes kifejezéssel Nagy-Boldogasszony napjának hívják az ünnepet. A mai ünnep egyuttal a székesegyház ünnepe, mert a templom Nagy-Boldogasszony tiszteletére van felszentelve, a főoltárkép Mária mennybemenetelét ábrázolja. Az ünnep alkalmából d. e. 9 órákor ünnepélyes nagymise lesz, amelyet dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök fog tartani, a káptalan és a központi papság segédlete mellett, dr. Vucskics Gyula theologiai tanár pedig a szentbeszédet mondja.

Mise alatt a megerősített székesegyházi vegyes énekkar, mely a következő tagokból áll: Kovács Dénesné, Tucsek Ferenczné, Novák nővérek, Kötäuschek Julia, Krizler J., Tóth Juliska Zettner Irén, Bohácsék Vilma, Goszler Irma, Zieher Paula kisasszonyok és Déri János, Rózsa Ambrus, Makkay József, Tucsek Ferencz, Kalmár Illés, Maróczy János, Bátky Endre és Moyzes Miklós urak, Belezna Antal vezetése alatt a következő darabokat fogja előadni:

Kersch: »Ecce sacerdos.«

Zangl: »Missa in G.«

Belezna: »Ave Maria« (solo soprán éneklő Kötäuschek Julia k. a.)

Végül: »Boldogasszony anyánk« és »Stella maris« régi magyar énekek.

Ez alkalmából különben a 37. gyalogezred zenekara is közre fog működni.

* **A német jogászyülés nagyváradai tagjaihoz.** A Berlinben székelő német jogászyülésnek tudvalevőleg Nagyváradon is több jogtanár és ügyvéd tagja van. Ennek az egyletnek jegyzője: *Witke* Richard igazságügyi titkos tanácsos tegnap érkezett levelében tudatja a nagyváradai kir. jogakadémia útján a nagyváradai tagokkal, hogy az idén a jogászyülés nem fogja megtartani a Grázban szeptember havára hirdetett üléseket, mivel az Ausztriában jelenleg uralkodó politikai viszonyokat magában Ausztriában nem érzi hivatottnak tárgyalni, másrészt pedig attól sem zárkozhatók el az ülések megtartása esetén, hogy a nemzeti érdekekért küzdő népeknek sympathiáját ne fejezzék ki. Minthogy pedig ez visszatetszést szülne, a grázi ülés az idén elmarad.

* **Személyi hírek** Szabó György győri kir. táblai bírő tegnap Nagyváradra érkezett. Szabó György ez előtt 10—12 évvel nagyváradai kir. törvényszéki bírő volt. — *Winterhalter* Antal és *Andrássy* János kanonokok

tegnap több heti fürdőzés után Tátrafüredről hazaérkeztek. — Ifj. *Rimler* Károly rendőrfőkapitány több heti szabadság után tegnap visszatért Nagyváradra és ismét átvette hivatala vezetését.

* **Zarándoklat Lourdesbe.** Ez évben ünnepelek a lourdesi templom felavatásának 25 éves jubileumát, a mely alkalommal ezer és ezer zarándok keresi fel ezen világhírű csodálatos bucsuhelyet, testi és lelki gyógyulást keresve. A magyar zarándokokat, ez évben Skrobanek Florid pozsonyi tartományfőnök és Kálmán Károly sósuti plébános, országgy. képviselő fogják vezetni. A rendezőség mindent elkövet, hogy ez alkalommal a szegény ember is részt vehessen e világhírű bucsuhely ünnepélyén. Program: Indulás Budapestről: szeptember 14-én reggel. Visszaérkezés Budapestre: szeptember 27-én reggel. Utirány: Budapest déliv. — Fehérvár—Trieszt—Ancona—Loretó—Róma—Genua—Nizza—Marseille—Gette—Toulouse—Lourdes és visszafelé Toulouse—Cette—Marseille—Nizza—Genua—Milano—Velenze—Cormons—Pragerhof—Fehérvár—Budapest délivaspálya. Részvételi árak: a Loretón és Rómán át Lourdesba utazók részére: I. osztály 245 frt II. osztály 180 frt. 7 napi teljes ellátással együtt. III. osztály 103 frt. A közvetlen Lourdesba utazók részére I. osztály 230 frt, II. oszt. 170 frt, III. osztály 95 frt 7 napi teljes ellátással. Azonkívül a szegénysorsuk részére ellátás nélküli jegyek adatnak ki, a kik élelmet magukkal vihetnek, ennek ára III. osztályban 70 forint; ezen árban utazók ha kimutatják, hogy teljesen szegénysorsuk, úgy Lourdesben a 3 napi tartózkodásra egy jótékony urnó által étellel ellátatnak, azonban ehhez az illető helység lelkészének bizonyítványa szükségeltetik. Tudnivalók. Jelentkezni szeptember 1-ig lehet Wajdits József imakönyvkereskedő urnál, Bndapest, IX. ker., Soroksári-utca 8. szám, a mely alkalommal 50 frnyi előleg lesz lefizetendő, felvilágosítások és részletes programok azonban egyedül csak Nyitray Gyula főrendező urnál, Budapest, VIII., Kerepesi-ut 65. sz., I. 13. ajtó alatt nyerhetők, a hová levélbeli kérdézőkódések is intézendők. Utlevél nem szükséges. Külföldi pénzről a rendezőség gondoskodik. A helyszűke miatt kívánatos a mielőbbi jelentkezés. Minden egyéb felvilágosítás a részletes programban foglaltatik.

* **A bihari milleniumi emlékszóbor leleplezése.** Nagyban folynak az előkészületek a bihari milleniumi emlékszóbor leleplezésére. Mint halljuk azonban, a leleplezési ünnepélyt szeptember közepére elhalasztották. Az ünnepély egy pontjának betöltésére *Kossuth* Ferencz országgyűlési képviselőt kéri fel.

* **Zászlószentelési ünnepély Ér-Mihályfalván.** Szép ünnepélyre készül az iparos ifjuság. Saját zászlóaljukat fogják pár nap múlva felszentelni. A zászló anyai tisztségre *Kowrad* Lászlónét keresik fel, a rendező bizottsági elnök séget pedig *Dobosy* Kálmán főszolgabíró vállalta magára. Az ünnepély műsorát már legközelebb szétküldik, melyben az ünnepély teljes műsora is meg lesz.

* **Egy apát balesete.** Vudy Antal temesvárvárvárosi apát-plébános f. hó 10 én este majdnem áldozatává lett egy szörnyű balesetnek. A köztisztetben álló apát-plébános ki jelenleg Szászabányán nyaral, f. hó 10 én este 9 óra után egy nagyobb társaság kíséretében lehaladva az eső folytán sikamlóssá vált kölépcsőn, a sötétben a legalsóbb lépcsőfokon elcsuszott, előre esett és fejével előre villámgyorsasággal lezuhant a lépcső mellett elhaladó malompatak sziklás medrébe. A társaságot ezen váratlan baleset egy pillanatra konsternálta, de már a következő pillanatban Reiff erdész utánna ugrott a szerencsétlenüljárt apátnak és Steiner Ferencz és a többiek segítségével felhúzták a 3—4 méternyi meredek partra. Lichtfusz doktor azonnal megvizsgálva a baleset áldozatát s a társaság örömeire konstaltá, hogy nagyobb baj nem történt.

* **Elvi jelentőségű rendelet.** Baranyamegye közönsége az országgyűlés képviselőházához intézett fölíratban az ipartörvény 16 §-ának módosítását kérte oly értelemben, hogy a falusi

kémények havonkinti tisztogatása ne legyen kötelező. Faluhelyeken agyanis nem mindennap használják a kéményeket, hanem vannak oly kémények is, melyek hetenkint csak egyszer-kétszer füstölnek s mégis követelte a törvény a havonkinti keménysöprést. A kéményseprők megjelentek a faluban. de mikor látták, hogy a kémény tisztogatásra nem szorul, nem is tisztogatták, hanem azért a havonkinti tisztogató díjat a gazdának meg kellett fizetnie. — Baranyamegye fölíratát a képviselőház kiadta a belügyminiszternek, ki már hetekkel ezelőtt választott a fölíratra. Most azonban a miniszter válasza megjelent a hivatalos »Budapesti közlöny« keddi számában, mivel a miniszternek Baranyához küldött rendelete elvi jelentőséggel bír, tehát azt a többi vármegye is irányadónak tekinthetik. A miniszteri leirat kimondja, hogy az ipartörvény 16 §-ában foglalt rendelkezések csupán az állandó használatban lévő kéményekre vonatkozhatnak. Oly időszakokban tehát, midőn a községek lakossága mezőgazdasági munkával a falun kívül van elfoglalva s a lakások kéményét egyáltalában nem, vagy csak szórványosan használja, a havonkint való kéménysöprés nem kötelező és a vármegye közönsége ily kémények tisztántartására nézve szabályrendeletileg megfelelő szabályokat alkothat. Tűzrendészetileg tehát ezentul is szükséges, hogy az állandóan használt kémények havonkint legalább egyszer tisztítottassanak, azonban a szórványosan használt kémények kéthavonkinti, vagy esetleg negyedévi tisztogatása megengedhető.

* **Hdrváth Paula Jutalomjátékához.** A sok virágkosár, koszoru és virágosó között egy szerény igényű verset is dobáltak le a tegnapi jutalomjáték alkalmával a karzatról; mely tekintetbe véve a lelkesedést és felbuzdulást, nem tévesztette el hatását. A vers két első strófája a következőképen hangzik:

Nincs szebb dolog, magasztosb érzés,
A föld felett, az ég alatt,
Mint a melyet művészeted nyujt
Az édes, tiszta hangulat.

Beloptál a költő szavával,
Poétikus szép álmokat
Szívünkbe és a hangulattal
Beloptad jóságos Magad'.

A verset a »Sz—g« egyik fiatal munkatársa írta.

B jeles színésznyt óriási sok csokorral és egy gyönyörű pálmával tüntették ki.

* **Zárt pénzes utalvány.** A zárt levelező lapok miutájára zárt pénzes utalványt szerkesztett Mandel Mihály kassai polgár, s kereskedelmi miniszter elé terjesztette azzal a kérelemmel, hogy rendelje el a forgalomba hozatalát. Az új pénzes utalvány egyik lapja csak olyan mint a mostani, a másik, amely erre ráhajlik, az írásbeli közleményeknek van szánva. Az új utalvány-minta igen czélszerűnek látszik, különösen azok számára, akik sok jó tanácsot és kevés pénzt küldenek.

* **A rezervisták.** Szörnyű nagy napjuk van ma a szabdaságot bakáknak. Hosszas pihenés után már ismét fejükbe nyomják a baka sapkát s 35 napig kell glédába állani. Meleg napok következnek szegényekre s mátol kezdve csak úgy fog róluk csurogni az izzadság. Ma rukkolnak be a rezervisták az ezredhez s begyakorolják magukat ismét a fegyver fogásokba, aztán jó hosszu utra indulnak. A kaszárnyákban nagy a sürgés forgás, öltöznek a berukkoltak s eldalol közben, akinek jó kedve van.

* **Megkéselte önmagát.** Tegnap egy vérben ázott ember ment fel a rendőrséghez, s egy sebesült gyermeket vitt a karján. Főris nevű nagyváradai hentes vádolta, ki őt és gyermekét a hentes boltban megkéselte. A rendőrség nyomban felidézttette a panaszost és ez csak elámult, a midőn hallotta, hogy mivel gyantitják. Tanukat czitáltatott. be, kik mind állították, hogy a panaszos összeveszett ugyan Főrisal, de önmagát és gyermekét nem Főris sebesítette meg, hanem maga a panaszos. Így tehát még ő fog bűnhődni, a miért sulyosan össze szurkálta a gyermekét.

* **Köszönet nyilvánítás.** Az ipartestületi menház alapjához szívesek voltak legujabban hozzájárulni Dr. Sipos Árpád ur 20 frt, *Vissolyi* László ur 3 frttal. Fogadják a jóakaratu iparos pártoló urak szíves adományokért e helyen is előismerő hálás köszönetünket. Az ipartestület jótékonyági bizottsága nevében. Nagyvárad, 1897. aug. 14-én. *Bertsey* György elnök, *Jankovich* János főjegyző.

* **A legszebb látványosság Magyarországon** ez időszert a Budapest székes-fővárosban a »Feszty-féle magyar körképtársaság« városligeti palotájában kiállított »Krisztus a Keresztfán és Jeruzsálem« című óriási körképmelynek megtekintését méltán ajánljuk a fővárosba ránduló olvasó közönségünk figyelmébe. A belépő díj ugyanannyi, mint a múlt évben ugyanott kiállított »Magyarok bejövetele« körkép megtekintésénél volt: személyenként 50, kr. — csoportos s előre jelzett látogatásnál, 30 kr.

* **Életmentő asztalos inas.** Többször említettük már, hogy mily veszélyes a fürdés a Rimanóczyi féle gátnál, ami több áldozattal lett bebizonyítva. Tegnap ismét majdnem végzetes eset fordult elő e helyen, két 8—10 évesnek látszó fiúcska fürdött e helyen s már fuldokoltak amidőn észre vette ezt G a l l ó József asztalos inas és a garasos hidról a vízbe ugrott s kimentette a két gyermeket. A parton Galló eszméletlenül rogyott a földre s kocsin kellett hazaszállítani. A derék gyerek méltó a dicséretre.

* **Veres kakas.** Tötteleken folyó hó 12-én — mint levelezőnk írja — Danota András községi főbírónak két asztalig buzája meggyulladt s porrá égett. A községi lakosok csak megfizetett erővel voltak képesek a tüzet lokalizálni. A tűz oka ismeretlen.

* **Érdekes kanapépör.** Békési levelezőnk ismertet meg a következő érdekes kanapé-proceszszussal, mely Békés község képviselése és Békésmegye nyugdíj választmánya között folyik. Hónapokkal előbb Békés egyik vagyontalannak ismert nyugalmazott jegyzője, Dömény Lajos, a gyulai közkorházban halt meg s 112 forint ápolási költséget hagyott maga után. A község az összeget fizetni vonakodott, hanem a megyei nyugdíjalapra akarta háritani. A nyugdíjválasztmány alapszabályaira hivatkozással, nem fizethette a tartozást, hanem ártirt Békéshez, hogy az ember szeretet, de sőt az ildomosság sem türi, hogy Békés egy becsülettel, 26 évig szolgált tisztviselőjének ápolási és temetkezési költségeit megne fizesse. A község erre fizetett de egyben óvás emelt a han ellen, melyben köteleességére figyelmeztették. A nyugdíjválasztmány viszont sajnálkozását fejezte ki a békésiek tulérzékenység emiatt. Békés község képviselése erre újra fölvetta a szót és újra erélyes szavakkal támad sőt hatalmi körének tullépésével vádolja meg a választmányt, mire ez a közigazgatási bizottságtól kért elégtételt. Ezt meg is kapta, midőn a közigazgatási bizottság kimondotta, hogy a békésiek támadása tárgyaltan. De ezzel a dolognak nincs vége, mert a békési képviselést, ha már á-t és b-t mondott, fölmege a királyig is, akár Arany János költeményében a két pörlekedő magyar, Péter és Pál szomszéd.

Vidéki szülők figyelméke. Uri család leány gyermeke a jövő tanévre teljes ellátásra elvállaltatik egy gyermektelen állami hivatalnok családjánál; a hol azonkívül francia és német nyelv oktatásban a legalaposabban és legtökéletesebben igeu jutányos díjazásáért részesülhetnek fiatal gyermekek avagy felnőttek is, de kizárólag hölgyek. Czim Papp Lajos Nagy-Pereczes utca 743.

Bosszúálló gyujtogató.

Végzetes szerencsétlenség áldozatává lehetett volna a napokban *Mérág* községe egy gonosz ember bosszúja miatt; így is két ház lett a lángok martalékává, de nagy veszedelem fenyegette az egész községet.

Az esetről tudósítónk a következőket írja:

Todorán Kozma egy rovott multú ember, aki betöréses lopásért már 3 évet ült börtönben, régebbi idő óta ellenséges lábon állott *Rossie* Mihály és *Istók* Vaszali mérági lakosokkal úgy annyira, hogy a legutóbbi időben, midőn ismét összeszólkoztak, felgyujtással fenyegette őket.

Az ígéretet tett is követte, mert tegnapelőtt este, midőn már besötétedett először *Istók* Vaszalinak a pajtáját — s midőn már ez lángban égett — ezután *Rossie* Mihály házat gyujtotta fel.

Bár hamar észrevették a szomszédok, de mind a két ember háza leégett, szerencsére, hogy a tűz tovatérjedését meg tudták akadályozni, mert ha csak egy kis szél támad, a nagy szárazság következtében az egész község leég.

A gyanu csakis *Todorán Kozmára* irányult, akinek még az éjjel keresésére indultak a csendőrök, de sehol sem találták.

Másnap önként jelentkezett a belényesi járásbírósnál, töredelmesen bevállván bűnét; azzal mentegetődzik, hogy azért gyujtotta fel ellenségeinek a házat, mivel azok megöléssel fenyegették, és épen e miatti félelmében jelentkezik a bíróságnál.

A bíróság a különben zavart elméjének látszó embert letartóztatta.

IRODALOM.

— **Fiatal Véreim.** Szemere Miklós — kinek *Fair Play* című tanulmánya a télen széles körben tütt fel, — égető társadalmi kérdésekhez szölt hozzá *Fiatl véreim* című ép most megjelent könyvében, mi valószínűen szintén oly rohamosan fog elkelni, mint a *Fair Play*. A Széchenyi lakoma ez idei szónoka, hazafiasan, szívből, meggyőző erővel mindig érdekesen és tanulságosan beszél tárgyairól, magyar szívből a magyar szívhez. Ára 30 krajczár. Kapható az Athenaeumnál és minden könyvkereskedésben. A mű *Felméry Lajos* emlékének van ajánlva.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Hűtelen.

Vígjáték 3 felvonásban, írta *Brisco Róbert*, magyarra fordította *Radó Antal*; színe került először augusztus 12-én.

Ha létezik a világon nép, mely jogot tarthat arra, hogy a művészetet, mint önczél, vagyis tisztán a művészi alkotásban rejlt gyönyörűrt gyakorolja, úgy bizonyára Olaszország népe az. Nála a művésziesség kultusza évszázados hagyományon alapszik. Az olasz művészetben a természetességi, az erkölcsi és a hasznossági szempont mindig mögötte állt a kizárólag művésziességnek. Megvolt mind a három, de fontosságra nézve tulzárnyalta őket a negyedik, a művésziesség szempontja, mely az elme alkotó erejének mindig a legfényesebb diadallal kínálkozék. A művésziesség kultusza még renaissance korában, még pedig minden téren, a képzőművészetek terén ép úgy, mint az ábrázolóknak és az irodalomban. A régi comédia-nak ez a művésziesség adta meg uralkodó jellegét; az tette meg tisztán az elme nemes játékává. Ilyen darab a »Hűtelenek« is.

A *Horváth Paula* jutalomjátékául tegnap este színe került darab meséje a következő: *Sangiorgi* gróf rajongóan imádja nejét: ez is szereti őt, a mint csak az eszményi olasz

grófnék tudnak szeretni. De a gróf nincs megelégedve sorsával. Örökös izgalomban tartja lelkét neje kacérsága. Különösen az az engedékenység bántja a grófot, melylyel a grófné közös barátjuk, *Ricciardi Gino* több mint feltűnő udvarlását fogadja. *Ricciardi*. a szakavatott nőcsábító hírében áll; a grófné szép fiatal és szórakozni szeret: e két ténynek behatása alatt joggal elborulhat a gróf kedélye. Férjének lehangoltsága viszont a grófnét bántja mélyen. Hogyan? — mondja a grófné férjének — te kétkezel hüségemben? Nem bizol becsületemben? Miért? Mert kissé kaczerkodom amaz önhitt emberrel, ki engem könnyű prédájának néz? Tehát te is oly gyöngének vélsz engemet, mint az a nevetséges szerelemvadász? Ez mélyen sérti a lelkemet. Tehát tudd meg a következőket és ismerd meg benne lelkemet: Én sohasem leszek hűtlen hozzád; soha; semmi körülmények között. Bármiként játszom is nevetséges barátoddal, én téged meg nem csallak. Arra képes nem vagyok. Mulatok a bolond emberen; de becsületek sokkal magasabban áll, semhogy azt bárkiért is feláldozzam. De figyelmeztetek, hogyha kémkedel utánam; ha megtudom hogy őrizet alá helyeztél: én szeretőt választok és — elhagylak. Menj a színházba, mert barátodat várom.

A férj morog és elmegy. Klára és *Ricciardi* között azonnal megkezdődik a harc, még pedig a nyilt harc; olyan nyilt, mint a férjnek adott kijelentés volt.

— Tehát ön, *Ricciardi* ur, azt hiszi, hogy engem meg fog hódítani, oly egyszerűen és könnyen, mint többi áldozatait.

— Azt nem hiszem. Mert a grófnének erős védvára van gyöngeségében.

— Gyöngeségemben? Hogy érti ön ezt?

— Ugy, hogy a grófné, érezvén gyöngeségét, kitér a küzdelem elől. Soha sem teszi ki magát a kísértésnek. Mindig itt fogad nyitott ajtaju termében. Itt persze hozzáférhetetlen.

— De hát hol képzel engem legyőzhetőnek?

— Nálam. Jöjjen el egyszer hozzám. Aztán majd meglátjuk?

— Meg? Hát lássuk! Mikor jöjjen önhöz?

— Holnap délután két órakor.

— Ott leszek.

Félkettőkor *Ricciardi* átrendezi szobáját sziv-csapdává. Érdekes felhomálylyá tompítja az ablakon beszűrődő verőfényt; *Chopin* egy nocturnejét helyezi nyitva a zongorára; verset ír és az íróasztalra teszi, hogy mindenki elolvashassa; sat. Ekkor belép — a gróf. Nagy zavar. Nehezen és igen ügyetlenül bírja rá *Ricciardi* a grófot, hogy hagyja egyedül, — »mert valakit vár«. Jól van, mondja a gróf, ki már rég neszét vette a készülő dolognak és most bizonyosságot szerzett róla. Elmegy.

Pont két órakor belép Klára.

Végig nézi az egész hatásos berendezést: kalimpál gunyosan a zongorán néhány akordot a *Chopin*ből; elolvassa nevetgélve a verset; aztán leül.

— Nos, uram. Ön azt mondta, hogyha ide jövök, elfog csábítani. Tehát tessék elcsábítani!

— De grófné. Ily hangulat...

— Nem, nem. Semmi kitérés. Ön ígérte, hogy elcsábít. Tessék hozzá fogni!

Képzeltetik, hogy a *Don Juan* mennyire megrökönyödik. Ötöl-hatol, duzzog, rimáncodik és végre beledeklamálja magát valami hangzatos szenvedélybe. Midőn előretör, a grófné egy tekintettel lesujtja. Persze, a henczegés és az erőszak a legrosszabb eszközök a szerelemben. És szent igaz, hogy csak az olyan asszony bukik el, ki elbukni akar.

Ekkor a szolga hirül hozza, hogy a gróf a kertajtó előtt leskelődik. *Ricciardi* késznek nyilatkozik egy mentő ajtot nyitni a grófnének — egy csókért. A grófné az igazi urihölgy nemes méltatlankodásával, utasítja vissza ez aljasságot és behivatja férjét, kinek karján távozik.

A bátor dáma visszaverte a feketék provokált támadását.

A grófné két hónapig és három napig várta, hogy férje megbékül. De a gróf nem akar. Hátha mégis? tőpreng magában. A grófné végre átadja férjének az udvarló leveleit, a melyek többnyire még nincsenek felbontva. Ezen és a grófné önérzetes szavain végre a

férj megbékül és, hosszú idő után ismét megöleli nejét.

Nem még — mond a szerető asszony. Előbb hadd fogadjam Ricciardit, ki bucsuzni akar tőlem mert elutazik. Add ide leveleit, hogy visszaadhassam őket neki. Te pedig bujj el itt a mellékszobában és hallgasd meg, hogy mi lesz itt. Ugy várja az udvarlót, ki ezzel a bucsuzással egy utolsó kísérletet akar tenni.

A mint így várja az udvarlót, a grófnének egy pokoli gondolata támad. Leacsapja a leveleket a kandalló parkányára és — beszalad a férjéhez a mellékszobába.

Ricciardi bejő. Vár, vár. Nem jó senki. Végre egy szobalány jelenti, hogy a grófnének migréne-je van; de majd bejő később. Ricciardi csak várakozik. Ekkor a mellékszobában egy erős czuppanás hallatszik. A csábító fülel; és mikor a helyzetet felismeri, roppant megnyulik az arca. Nagyon néz; aztán kezd lassan és nesztelen kisompolyogni a teremből.

Nagy szenvedélyek, élethű jellemek, a modern élet nagy sulyu igazságai nem találhatók, de nem is keresendők e darabban. Hiszen nem is a világ jelenlegi folyásának hü képét, nem az idegbántalmak által megbolygatott emberi vágyak fejlődését, nem a társadalmi igazságtalanságok nyomában járó harcot akarta szerzőnk e műben megmutatni, hanem csak azt, hogy a telálékony elme, a finom izlés és az ügyes kéz mily tetszetős alkotásra képes, ha munkájával megmarad a tiszta művésziesség határain belül. Hát a Neptun-sótartó — Benvenuto remeke — vagy Palissy Bernát gyikos tála, vagy a Lebrun által komponált fali szőnyegek, egyike koruk életmozgató tényeit hirdetik-e? Nem. Csak szépek. E darab is.

A közönség is így látszott vélekedni, midőn az első felvonás után felismerte a darab kiváló minőségeit. A második és harmadik felvonáson, melyeknek minden finomságát érték szerint fogadta, igen jól mulatott.

A darab sikerét nagymértékben emelte a közreműködő művészek gondos és szabatos játéka. Különösen Horváth Paula volt az, kinek fényes alakítása dicsérettel töltötte meg az egész házat. Egy vélemény volt róla, hogy Klára szerepével a n-vári sziészek első sorában foglalta el az öt régóta megillető helyett. Előkelő nyugalma, finom gunya és végül a sértett nőiesség panaszában kitörő meleg érzelme a legnagyobb elismerésben részesültek. Bámulatos szép és izléses öltözékei a hölgyek körében keltettek méltó feltűnést. Szendrei a férj, ügyesen oldotta meg föladatát. Ball amint Ricciardi, mindvégig érdekes volt.

Hegyési Gyula jutalomjátéka. Holnap este tartja meg jutalomjátékát a társulat kitűnő komikusa.

Sok estén át, valóságos műélvezetben részesítette a közönséget, nagyon sok derült pillanatot szerzett s kedvence volt a közönségnek. Ennek a színésznek lesz holnap a jutalomjátéka. Nem kell, azt hisszük ennél többet írni. Mindenki ismeri, mindenki elismerőleg nyilatkozik róla, mert tényleg egy nagyon diskrét és mindazok által jó komikus.

A »Gyimesi vadvirág« kerül színre, melyben a harangozó fiut játsza. Ez egyik legjobb szerepe, melylyel állandó derűtséggel tartja a közönséget.

Mint halljuk, a közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik e jutalomjáték iránt, mely egyike lesz a saizon legérdekesebb színházi esteinek.

A telt házzal mutatja meg csakugyan a közönség szeretetét e fiatal színész iránt, kit valósággal becézgetett az egész saizon alatt.

Salvini Nagyváradon. A hirneves olasz tragikus ez év őszén ismét megkezdte vendégszerepléseit Magyarországon. A nagyváradai szinkörben szeptember közepén lép fel négyszer és ha addig legjobb szerepével elkészül, Bánk-bánt is itt fogja eljátszani először, a mivel tudvalevőleg a magyar közönség iránt érzett

háláját óhajlja leróni. A nagy olasz művész értesüléseink szerint »Hamlet«-ben, a »Velencei kalmár«-ban és »Othello«-ban fog fellépni legelőször. Salvini olasz társulatával együtt fog fellépni, mely mindenövé kíséri.

Színészet Ér-Mihály falván. Hevesi József jó hírű vidéki színigazgató szintársulata Ér-Mihályfalván mngkezdte működését. A saizon a »Honthi-Háza« című szín művel nyitották meg a hét folyamán a legjobb ujdonságok kerülnek színre. Az előadásokat nagy közönség látogatja s így a letelepedett szintársulat, pár hétig e helyen fog bizonyára működni.

A jövő heti műsor. A jövő heti műsorról Ujházy Edének már jelzett vendégszereplése elmaradt a kevetkező hétre. — Hétfőn Hegyési Gyula, a társulat kitűnő fiatal komikusa veszi ki jutalomjátékát egyik legjobb szerepében: »A gyimesi vadvirág«-ban: Kedden egy francia bohózat »Csak párosan« cím alatt (Hôtel du libre échange) kerül színre, mely a budai szinkörnek volt tavaly kasszadadarabja. — Szerdán egy régi kitűnő színművet a nagy francia regényíró; Daudet Alfonznak: ifj Tromont és id. Risler című pályanyertes darabját veszik elő melyben a szerző megkapóan ecseteli a párisi nyárspolgári életet. Csütörtökön a budapesti népszínház díszletének felhasználásával Verő györgy Virágsata című operettje kerül előadásra, mely tavaly uem éppen valami nagy sikert aratott. Szombaton a társulat egyik legkedveltebb művésznőjét: P. Szép Olga »Trilbiy«-ben melyben oly sikert ért el, lép fel s melyet most jutalomjátékul választott. A milyen hosszú darabnak a »Trilbi«-t ismerjük zsfolt házat jósolunk. Vasárnap Adorján Irma egy fiatal színésznő, debutiroz, ki nemrég végezte el szép sikerrel a színiakadémiát Szigligeti drámai lendületű népszínművében. A »czigány«-ban lép fel melyet ismerősei legjobb szerepének tartanak. A kisasszony arcképei jelenleg egyik helybeli könyveskereskedő kirakatában láthatók. Adorján Irma szerződtetési célból lép fel.

Heti műsor.

Hétfő: Gyimesi vadvirág, (Hegyessi Gyula jutalomjátéka.)

Kedd: Csak párosan, francia bohózat.

Szerda: Ifj Fromont és id. Risler.

Csütörtök: Virágsata a budapesti népszínház díszleteivel.

Péntek: Ugyanaz.

Szombat: Trilby (P. Szép Olga jutalomjátéka.)

Vasárnap: A czigány. (Adorján Irma k. a. felléptével.)

MULATSÁG.

Tiszturak a Püspök-fürdőben. Három ezred tisztikara adott tegnap délután találkozót egymásnak a Püspök-fürdőben. A 37, 39 és 101 gyalodezredek tisztjei, kik az őszi nagy manőverek alkalmából Nagyváradon időznek jelenleg. A délutáni 4 óra 45 perczkor induló vonat zsfolásig megtelve szállította ki a sok piros és sárga hajtókás tisztet és szép aszszonyt meg, leányt a fürdőbe, magukkal vivén a katonazenekart is, mely először a fürdő parkjában játszott, majd csakhamar bevonult a gyógyterembe, hol megkezdődött a táncz. A kitűnő sikerű mulatságnak csak a késő esti órák vetettek véget.

S P O R T.

Halál a nyulakra.

Augusztus 15-ike, véres betűkkel van beírva a nyulak élettörténetébe.

Valamennyi kocza és lesi puskás, kint virad fel a mezőn, hogy ő legyen az első, aki egy valóságos süldőt mutogat a vadász évad legelső napján.

A mai napon, rengeteg helyen tartanak vadászatot s nem győzzük majd közölni a véres ered-

mény, mely a szegény nyulacsák, a mezők félénk tapsi füleseit irtja ki a világból. Valóságos staturium lesz szegénykék felett s a vadász ember szinte csak úgy dobog már a vágótól, hogy fgyvere eleördülése után, a fűben hengergőzzön egy-egy szerencsétlen süldő, melyet rövid párra futás után olyan simasnak találja ezt az árnyék világot. A vadász naptár szerint, ma véget ér a vadászati tilalom, a legnépszerűbb vadakra, vagyis a nyulakra nézve.

A sok renyhe kopó ugatása tölti be ezután az erdőt, mezőt s az igazi falusi élet egyik legnagyobb gyönyörűsége, a vadászat veszi kezdetét.

A vadász világ körében ma már ki van adva a véres jelszó: Halál a nyulakra!!!

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dobosffy Alajos.*

1701. Fischer Eliza — Vechler Ede helybenhagyva.

1733. özv. Lakatos Sándorné — Hrabovszky Paulina helybenhagyva.

1734. Militzer Jónás — Bermann Jakab s. t. — helybenhagyva.

1661. Gautner Károlyné — Gautner Nándor — helybenhagyva.

1663. Tittiszer Tamásné Tittiszer Tamás — rendelet.

1664. Orosházi tkptr. — Balló Juliánna — helybenhagyva.

1677. Orosházi tkptr. — Balló Juliánna — helybenhagyva.

1684. Orvai István — Ürményi Bernátné — megváltoztatva.

1689. Tobák István s. t. — Dunák János — helybenhagyva.

1745. Potre Floráné s. t. Potre János s. t. — helybenhagyva.

1730. Mátéh András — Olasz Ákos — helybenhagyva.

Előadó: *Polchy Mór.*

2704. Weisz Sámuel s. t. sikkasztás — rendelet.

2710. Burtyik György köz és mag. okirat hamisítás — megváltoztatva.

2736. Schadt György lopás helybenhagyva.

2737. Molnár Imre gyujtogatás — helybenhagyva.

2786. Tabora Demeter szándékos emberölés — részben megváltoztatva.

2574. Hrabovszky Lajos sikkasztás — megváltoztatva.

2577. Antal György lopás — részben megváltoztatva.

2619. Szatmári István közcsendelleni kh. — megváltoztatva.

2659. Valle Vaszalie jogtalan elsajátítás — f. o.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2763. Barnau Nika sta. lopás. — Rmgsr. hh.

A büntető törvényszéknél a hét folyamára kitűzött ügyek.

A büntető kir. törvényszéknél a jövő hét folyamán kitűzött végtárgyalásra váró bűnügyek a következők:

Hétfőn 16-án.

Jármi Kulcsár Mihály és társai ellen lopás és orgazdaság büntette; — Bokis Péter és társa ellen lopás vétsége- és Karász József ellen orgazdaság büntette miatt.

Csütörtökön 19-én.

Aranyi Imre ellen lopás büntette; — Tóth István és társai ellen lopás büntette és vétsége; — Bolgyika Lázár és társai ellen rablás büntette és Kopál Restye Flora ellen lopás büntette miatt.

Szombaton 21-én.

Molnár Emma ellen lopás büntette; — Kobok Vaszaliné szül: Tundok Mária ellen szándékos emberölés büntette; — Gille György ellen lopás büntette; — özv. Mlklovics Józsefné ellen gyilkosság büntette- és Gábor Flóra ellen lopás büntette miatt.

REGENY-CSARNOK.

Borura derű.

— Elbeszélés. —

Irt: Kritsa Róza.

Bocsásson meg uram, ha kirohanok azon keserű szóval, hogy ön miatt jutottam a kétségbeesésig! . . . Oh pedig mily boldog valék csak néhány hónappal ezelőt is, azon édes tudatban, hogy nem sokára azé leszek, a kit lángoló szívem az örülésig szeret s a ki viszont szerelmével boldogít mindaddig, míg ön utjába nem került . . . Igen uram, Almási Viktor jószág kora óta szeret engem s csak hivatalábani előléptetésre várt, hogy nőül vehessen. De e közben ön csábígéretekkkel leányához édesgeté s ezzel elszakította tőlem.

Uram, mindenre a mi szent ön előtt, esedezem: bontsa fel a leánya és Almási Viktor közötti eljegyzést! . . . E házasság boldog ugy sem fog lenni, mert Viktor csak nevét adhatja gazdag leánynak, de szíve érettem fog dobogni mindig! . . .

Ha azonban ama nagyravágyása, hogy egy előkelő családdal szoros rokoni kötelék kösse össze, minden jó érzést kiölt volna szívéből s könnyörgésem süket fülekre találva teljesítést nem nyere, úgy gondoljon gyakran arra, hogy a síron találkoznia fog, az életének véget vető:

»boldogtalan leánynyal.«

Kertész Imrén néhány percig teljes levertség vett erőt. Mozdulatlanul ült székén s tekintete mereven tapadt a kezében tartott levélnek fenyegető vég sorára.

Végre eszmélni kezdett s gondolatait rendezni igyekezett.

Először az a kérdés merült fel előtte, hogy hátha nincs is semmi alapja a levélnek s csak az ő bosszantására lett kigondolva, egy olyan irigye által, a kinek nem is sejti kilétét. De e gondolatot gyorsan követé egy másik. Az a kétsége támadt, hogy vajjon Viktor valóban szerelemből akarja-e elvenni leányát? miután néhányzori látogatása után, már megkérte kezét. Oly rövid ismeretség alatt gerjedhetett-e szerelemre Etelka iránt, avagy csak pénzére áhított? . . . Egyszere világosodni kezdett a dolog előtte. Valószínű, hogy a nemességére mindig oly gögös Almási Sándor, a ki földjéből több ízben kénytelen volt eladogatni, most újra megszornit helyzetben van s a vele, való szoros összekötetés által reméli pénz zavarából kibontakozhatni.

Aldotta az égi gondviselést, hogy ideje korán észretérite az elkeseredett leány levele által. És mielőbb közölni igyekezett Etelkával akaratának megváltoztatását. Tudta jól, hogy ez által csakis örömet szerezhet leányának, a ki mindvégig azt hangoztatá, hogy szívében Viktor sohasem fog szerelmet ébreszteni.

— Ne untass folytonosan ilyen badar beszédekkel — mondotta ő ilyenkor, mert meggyőződésévé vált az, hogy Etelka bolondos ábrándoknak él.

Etelkát zongorájánál találta, bus dalok játsása között. Játékába annyira el volt merülve, hogy nem vevé észre atyja bejöttét.

Az utolsó akkordok elhangzása után, mély sóhaj szakadt fel melléből.

— Ej, ej, hát mikor lesz már vége a szomorkodásnak? — kérde atyja, hozzá közeledve.

Halk sikolylyal szökött fel helyéről Etelka. — Mint megijesztett édes atyám, — monda kigyult arccal.

— Látod Etelka a folytonos ábrándozás miatt odáig jutottál, hogy már szólni sem lehet hozzád a nélkül, hogy halálra ne ijednél S örökösen a sok sóhajtozás, mintha, Isten tudja, mily nagy szenvedések között volnál. A te helyedben bármelyik leány a legboldogabbnak érezné magát, Mondd csak: hiányzik valamid? Nem el vagy-e dusan látva minden földi javakkal?

— Oh bár ellenkezőleg lenne. Szeretném ha a legegyszerűbb anyagi viszonyok között volnék.

— Nos, mit érnél ezzel el?

— Azt, hogy akkor nem kellene nőül mennem Almási Viktorhoz, mert nagyon nél-

kül, teljesen értéktelenné válna előtte, lemondana arról a boldogságról, hogy nejevé legyek — monda Etelka keserű gunnyal.

— Ha állításod valónak bizonyulna — szölt Kertész, örvendve azon, hogy Etelka terelte e tárgyra a beszédet s így ama következtetéséért hogy a házasságot, melynek létrejöttét ez ideig olyan nagyon óhajtotta, megtörténi nem engedi, nem kellett szégyenkeznie leánya előtt — ugy azonnal vissza vonnám Almásinak adott szavamat.

— Kedves jó atyám! — kiáltá Etelka kitörő örömmel.

— No, no, nem kell ugy sietni! Előbb hadd bizonyosodjunk meg a dolog felől.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A bolgár fejedelem a szultán előtt.

Konstantinápoly, aug. 15. (Saját tud. táv.) Ma jutott napfényre, hogy Ferdinánd bolgár fejedelem a bolgár Sándor rendet adta néhány nap előtt a szultánnak. A hirnek a török lapokban való közétételét megtiltották. Ez a megtiltás az itteni diplomaták szemében ugy tűnik fel, hogy a szultán a Ferdinánd ezen legújabb baklövését — finoman akarta tudtul adni a világnak.

Honvédek és közös bakák harcza.

Budapest, aug. 14. (Saját tud. táv.) A besztercze bányai hadgyakorlatokon történt szerencsétlenségről tulzott és elferdített hírek járták be az országot. E hírek szerint a gyakorlaton résztvett honvéd csapatok az ellenfelet képező közös csapatokra olyan vaktöltéssel lóttek volna, a melyekben ólom darabok voltak, s így állítólag több közös bakát megsérlemeztek. *A megejtett katonai vizsgálat most teljesen meg czáfolja e híreket, amennyiben kiderült, hogy éles töltényről egyáltalában szó sem lehet, történt ugyan egy pár könnyebb sérülés, de ezt csak az okozta, hogy a töltény hüvelyek egy részébe véletlenül homok szemek kerültek.*

Andrè expeditiója.

Szent-Pétersvár, aug. 14. (Saj. tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelenti: Az archangelkeri kormányzó hivatalosan megerősíti annak a hollandi hajóskapitánynak a jelentését, aki az északi szélesség 69° és a keleti hosszúság 35° foka alatt egy uszó tárgyat látott. A kormányzó meggyőződött róla, hogy ez csakugyan dögöltt czethal volt, amelyet egy orosz bálnavadász talált a megjelölt helyen és a Mumenparton levő Harlamufka kikötőbe hozott, ahol a kormányzó maga is látta. A bálna 100 láb hosszú és június 20-án még meglehető frís állapotban volt.

Az orleansi herceg párbaja.

Páris, augusztus 14. (Saját tud. távirata.) A Havas-ügynökség kommunikéje azt mondja, hogy Henrik orleansi herceg és a turini gróf segédei este tartott tárgyaláson elvben megállapították a párbaj részleteit. A párbaj ma reggel lesz a környéken, valószínűleg Chantillyben vagy Fontainebleauban. A megállapított feltételek nagyon súlyosak.

Budapest, augusztus 14. (Saját tud. távir.) Párisból megerősítik, hogy a turini gróf tényleg kihivatta a herceget és valószínűleg a párbaj még ma Páris közelében meg fog történni. A turini gróf levelet intézett a herceghez, mely-

ben értesíti, hogy sajnálattal olvasta az olasz foglyokról irt valótlan czikkeit, és amennyiben azokat vissza nem vonja, Avagardo és Pallavicino segédeire bizza az ügy elintézését. Miután Pallavicino Umberto hadsegédje, azt következtetik, hogy az olasz király tudott a párbajkihívásról. Római lapok nem helyeslik a turini gróf eljárását, mondják, hogy a hadügyminiszter engedélyét ki kellett volna kérni, és félt, hogy Franciaország és Qlaszország között elhidegül a viszony.

A meggyilkolt kormányelnök.

Madrid, augusztus 14. (Saj. tudósít táv.) Ma délután ment végbe Canovas temetése. Amerre a menet elhaladt, katonaság állott sorfalat. Az összes házak gyász-diszítést viselnek. Óriási néptömeg gyülekezett össze és volt jelen a gyászmenetnél. A koporsóra több mint ezer koszorut helyeztek. Ágyulövések jelezték négy órakor délután a temetés kezdetét. A menet élén a királynő képviselője és a kormány tagjai haladtak, akikhez a képviselőház tagjai pártkülönbség nélkül, a diplomáciai kar és számos küldöttség csatlakozott. Az egész helyörség tisztelgett a koporsó előtt, amelyet a Sain Izidora temetőben tettek a családi kriptában sirba.

Madrid, aug. 14. (Saját tud. távirata.) Gollit valószínűleg kedden vagy szerdán végzik ki.

Madrid, augusztus 14. (Saj. tudós. táv.) A főállamügyész holnap körlevelet bocsát ki amelyben megtiltja a lapoknak, hogy az anarkisták törvény elé állításáról híreket hozzanak.

A sajtó Stojlovról.

Pétersvár, augusztus 14. (Saját tud. távir.) A bolgár-orosz konfliktusról a »Novoje Vremja« ezeket írja: Stojlov miniszterelnök vigyázatlanul járt el, mikor a német lap tudósítóval folytatott beszélgetésében megsértette a bécsi kabinetet. Nem látjuk be, miért ne menthető ki magát kellő módon azért a vigyázatlansáért.

Páris, augusztus 14. (Saját tud. távirata.) A »Temps« a Stojlov affairéről ir és ezeket mondja: Reméljük, hogy a diplomácia még nem hagyott fel fáradozásaival, hogy a kellő pillanatban engesztelő befolyások fognak érvényesülni és hogy mind a két részről jóakaratot fognak tanusítani a sajnálatos összetűzés kiegyenlítésénél.

Készenlétbe tett angol csapatok.

London, augusztus 14. (Saját tud. távirata.) A »Times« jelenti Simlából, hogy a Ravalpindiben összpontosítandó dandárokat háborura készen szerelik fel. A mint ezek a csapatok készen állanak, újabb csapatmozgósítások következnek. A Pesurában összevont csapatok elég erősek arra, hogy velük az északnyugati határon hadműveletet végezhesenek.

Uj chinali kölcsön.

London, augusztus 14. (Saját tud. távir.) A »Times« jelenti tegnapi kelettel Pekingből: Egy angol szindikátus tárgyalásokat folytat Shenggel, a kankan-pekingsi vasut igazgatójával egy 5%-os 10 millióra menő kölcsön ügyében, amely 15-ös árfolyamon adatnék ki. A »Times« arról értesül, hogy Sheng felhatalmazást nyert Párisból, hogy az előzetes megegyezést aláírja.

Letartóztatott posta tisztó

Budapest, augusztus 14. (Saj. tud. táv.) J . . . Erszike postatisztó egy nyugalmazott miniszteri tanácsos leánya, barátnéjának segített a postahivatalban, mi közben egy 1500 frtos pénzeslevelet ellopott. — A tolvaj nőt letartóztatták.

KÖZGAZDASÁG.

A nagymarosi ojtványszőlők pusztulása.

A szőlő és borgazdasági lapok 27—28-ik számában érdemlegesen fejtegeti a nagymarosi ojtvány telepítések pusztulásának okait. Miután a nagyváradi ojtvány telepítések legnagyobb része ugyanazon hibákban szenved, melyek következtében Nagymaroson a 12—14 éves telepítések pusztulnak, azt hiszem érdemes lesz az ott elmondottakat szőlőbirtokosainknak fontolórra venni s a saját érdekükben megtenni azt a mit lehet.

A nagymarosi ojtványszőlők pusztulásának okai:

1-ször, hogy az ojtványok legnagyobb része Riparia saurage és egyéb kevésbé elentálló képességgel bíró amerikai alanyfajokba készülték;

2. nem célszerű ojtás módok alkalmaztattak s az ojtásmódok nem célnak megfelelően lettek keresztül vize;

3. az ojtvány tőkét, tőkefej képzéssel rövid csapos művelés alatt tartattak, minek következtében az európai rész tulságos vastagodása tetemesen elősegített.

Ha a nagyváradi ojtvány telepítéseket elfogulatlanul bírálata alá vesszük, lehetetlen be nem ismerni, hogy azoknál a felsorolt hibák majd mind s teljes mérvben megvannak, minek következtében e telepítéseknél a tőkék 12—14 évre ép úgy be fog következni az ojtványok pusztulása mint Nagy-Maroson. Hogy az ojtvány tőkéknek így rövid idő alatti elpusztulása mily anyagi kárt fog okozni, azt szőlőbirtokosaink az eddigi átlag termések alapján hozzá vetőleg előre kiszámíthatják.

A bajt az ily telepítéseknél teljes mértékben elhárítani nem lehet, de a nagyobb mérvű anyagi károsodásnak a fiatal ültetéseknél elejét venni csaknem teljes mértékben lehet, csak a tőke fejképzése nélkül a váltó csapas erdélyi karikás műveletre kell áttérni, mely nagyobb termés hozamával képes lesz az évi munkáltatási költségen s a befektetett tőke kamatain felül a befektetett tőke aránylagos részleteit évről évre vissza fizetni a termelőnek.

A 6—8 éves tőkefejtő művelt telepítéseknél, után a korona rész évenkénti lekopasztása folytán kiterjedt gyökérrel nem fejlődött, a mely egyszerre nagyobb termést megfelelően kifejleszteni képes volna, — itt az átmenet csak fokozatosan volna keresztül vihető, mivel az átmenet után alig marad idejük a tőkéknek nagyobb termés hozammal az anyagi veszteséget csökkenteni, ennél fogva az ily ültetvényeknél, az anyagi károsodástól csak kis mértékben óvható meg a termelő.

Mint őszinte nyílt gyakorlati szakközeg, midőn 4 év előtt a nagymarosi telepítéseket tüzetesen megsejtem, látva a fenyegető veszedelem közeli bekövetkezését, egy szőlőszeti összejövetel alkalmával kifejtettem, hogy az ojtvány tőkéknek a tőkefej nélküli hosszú metszési művelet alkalmazása lesz a legcélszerűbb.

Sajnos hogy tanácsom nemcsak követőkre nem talált, hanem nagyságos Sall Ferencz kir. tan. volt polgármester ur részéről még az is kétségbe vonatott, hogy nekem megbízható tapasztalataim lehetnének, miután saját szőlőterületem nincs. Ily tekintélyes egyéntől jött nyilatkozat akkor, szavahihetőségemen és csak képzettségemen oly esorbát ejtett, melyet kigazítani talán nem is lehet.

Őszinte jóakaratu tanácsomért mig én ily elismerésben részesültem, addig a szőlőbirtokos közönség az által, hogy szavaimnak hitelt nem adott, 3 éven át nyerhető termését a venyige garmadákba rakta, a honnan azt többé kivenni nem lehet. Miután a következmények nekem adtak igazat, mint őszintelen jóindulatu gyakorlati szakközeg, erkölcsi kötelességemnek tartom ujjalag figyelmeztetni szőlőtermelő közönségünket, hogy fiatalabb ojtvány telepítéseiket a tőke fejképzés mellőzésével a jövő tavaszon már erdélyi karikás művelet alá vegyék, mely az eddigi ültetési rendszer mellett a legalkalmasabbnak mondható. A jövőben való telepítéseknél, hogy az ojtvány telepítések hosszabb

életideje kellőképp biztosították, mindenkor célnak megfelelő ojtványokkal kell a telepítést eszközölni.

Hogy milyenek a célnak megfelelő ojtványok azt egy másik közleményben szívesen közre boesájtom, ha a tek. Szerkesztőség arra tért enged;

Kiváló tisztelettel maradtam

Nagyvárad 1897 aug. 8-án.

alázatos szolgálja

Makkay Sándor.

kép. ker. vánd. tan.

Tenyészállat kiállítás B-Diószege. A »Biharmegyei gazdasági egyesület« f. évi október 3-án Bihar-Diószege tenyész állatkiállítást rendez, melyre már most felhívjuk a gazdaközönség figyelmét. A kiállítás részletes tervezetét közelebb hozzuk.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézet építőfőlben levő új konviktusa f. évi október hó 1-én nyílik meg. A tanári testületnek egy régi óhaja teljesült akkor a midőn Dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter mindenre kiterjedő gondoskodása folytán lehetségessé vált a konviktusnak, mely a legmodernebb igényeknek is megfelel, felépítése. E különálló, tisztán a jelzett célt szolgáló épület, az intézeti gazdaság közvetlen közelében, az intézet szép parkjában van elhelyezve, s 48 bentlakó hallgató részére berendezve. Szép nagy és világos szobáiban két-két hallgató nyer elhelyezést. Pompás étterme és olvasó terme van, a hol az összes szaklapokon kívül, szépirodalmi és napilapok állanak a hallgatók rendelkezésére, sőt zongoráról s egyéb szórakoztató dolgokról is gondoskodva lesz, hogy ezáltal is kávéházaktól stb. az ifjuság elvonassék. Az egész épület vilanyvilágítással és vízvezetékekkel, úgy tehát fürdőszobákkal is lesz ellátva, s a felügyelettel megbízott gondnok is az épületben fog lakni, s így módjában van az igazgatóságnak biztosítani a szülőket arról, hogy az ifjuság oly gondos és szigorú felügyeletben részesül, a minőben kosztadó családoknál csak a legritkább esetben részesülhet. Daczára az előnyöknek, az ellátásért fizetendő összeg oly csekély, a minő internatusokban is ritkán szokott lenni. Teljes ellátás, mosás, világítással és fűtéssel együtt évente 240 frt I. évesek, 220 frt II. és III. évesek részére. Első évesek részére a konviktusban való lakás kötelező.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. augusztus 14-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	122.60
Magyar koronajáradék	—	—	—	100.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.—
Ialmé ési jog megváltási kötvény	—	—	—	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	98.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	141.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	102.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	102.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	123.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	950.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	396.75
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	367.—
Páris vista	—	—	—	350.—
20 márkás arany	—	—	—	952.—
Német birod. lmi. márka	—	—	—	58.75
London vistic	—	—	—	119.60
Páris vista	—	—	—	476.—
20 márkás arany	—	—	—	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

Debreczeni Ellenőr. Nagyon örvendünk, hogy önök is úgy gondolkodnak, ez nagyon megkönnyíti a dolgot. Különbben mi is ezt tételteztük fel a debreczeniekről, azért irtuk, hogy reméljük, nem fognak olyan feltételeket állítani, amely-

lyek veszélyeztetnék az intézet létét vagy, kath. jellegét, vagy illuzóriussá tennék a város nagylelkű adományát. Örülünk, hogy reményünkben is feltevésünkben nem csalatkoztunk. Kollegiális üdvözlöt.

Prigl Olga: A tegnapi lapunkban közétett irodalmi hírből néhány fatalis értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. A kijavított szöveget direkte küldjük.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma két előadás.

Bérlet 104-ik szám.

Bérlet 104-ik szám.

Páros.

Páros.

az arad-nagyváradi szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi augusztus 15-én,

Délután fél 4 órakor, félhelyárrakkal:

Bérletszűnet.

Bérletszűnet

A méltóságos eszmadia.

Énekes bohózat.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

A kék asszony.

Operette.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, bérletfolyamban:

Hegyessy Gyula jutalomjátékául:

A GYIMESI VADVIRÁG.

Népszínmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Kézimunka

kiállítás

Gzillér Imre és Társa

rövid- és divatáru üzletében

A nagyérdemű közönség ebbeli igényeit is kielégítendő **Gzillér Imre és Társa fő-utcai üzletében**

kézimunka kiállítást

honosított meg s így mindennemű megkezdett és kész kézimunkák, továbbá kötő, himző és horgoló pamutok, czernák és selymek ugyszintén az összes kézimunkákhoz való anyagok a legnagyobb választékban rak-táron vannak.

Legjobb szintartó s kötött **harisnyák, gyári raktár valódi bécsi glace bőr-kesztyűkben, férfi és női fehérneműkben** eredeti **angol nyakkendők** nagy választékban.

Kittűző bécsi és párizsi **halcsont fűzők**, pipere cikkek és különlegességek.

Ruhadiszekben, fátolokban ugyszintén minden **divat cikkekben folytonos újdonságok.**

239-1-5

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	ind.	Sz. v.	V. v.		ind.	Sz. v.	V. v.		ind.	Sz. v.	V. v.		ind.	Sz. v.	V. v.				
Nagyvárad	ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged	ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad	ind.	10 20	4 25	7 30	Arad	ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi	>	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely	>	4 44	11 04	7 57	Ósi	>	10 30	4 36	7 44	Kurtics	>	5 39	11 49	10 07
Less	>	10 48	4 56	8 06	Orosháza	>	5 39	11 54	9 38	Less	>	10 48	4 56	8 06	Békes-Csaba	>	7 01	2 33	4 50
Cséffa	>	11 03	5 12	8 29	Csaba	>	7 01	2 33	4 50	Cséffa	>	11 03	5 12	8 29	Gyula	>	7 27	3 05	5 26
Szalonta	>	11 26	5 37	9 08	Gyula	>	7 27	3 05	5 26	Szalonta	>	11 26	5 37	9 08	Sarkad	>	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	>	11 46	5 57	9 37	Sarkad	>	7 47	3 27	5 56	Kötegyán	>	11 46	5 57	9 37	Kötegyán	>	7 56	3 39	6 09
Sarkad	>	11 57	6 09	9 51	Kötegyán	>	7 56	3 39	6 09	Sarkad	>	11 57	6 09	9 51	Szalonta	>	8 28	4 10	6 47
Gyula	>	12 21	6 34	10 21	Szalonta	>	8 23	4 10	6 47	Gyula	>	12 21	6 34	10 21	Cséffa	>	8 42	4 34	7 18
Csaba	>	2 10	7 22	4 42	Cséffa	>	8 42	4 34	7 18	Békes-Csaba	>	2 23	7 17	4 32	Less	>	9 04	5 00	7 51
Orosháza	>	3 10	8 32	5 48	Less	>	9 04	5 00	7 51	Kurtics	>	3 28	8 20	5 38	Ósi	>	9 21	5 19	8 15
H.-M.-Vásárhely	>	4 00	9 26	7 00	Ósi	>	9 21	5 19	8 15	Arad	érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 30
Szeged	érk.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 30										

Eladó sertések.

Mltgs gróf Wenckheim Géza ur Pta Mágori uradalmában. — posta és vasuti állomás **Vésztő** — 184 drb sertésvészen keresztül ment szöke

mangalicza tenyészkocza

a tenyésztés megszüntetése miatt, valamint 500 drb elválasztott

NYÁRI MALACZ

(242) 1—3 eladóvá tétellett.

Felvilágosítást ad az urad. intézőség.

2774
897 tkv.

Arverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság által id. Balogh János végrehajthatónak Beringye Mihály végrehajtást szenvedő elleni 390 frt tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonos felvett ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s a nagyvárad 2564 sz. betétben foglalt A 1, 2 r. sz. alatti beltelkes házból és tartozékaiból a Beringye Mihályt $\frac{38}{144}$ -ed részben illető jutaléka a kért végrehajtási árverés a 1881 LX. t. cz. 146 §-a értelmében elrendeltetik s foganasítására határidőül **1897. évi október hó 13-ik napjának délutáni 3 órája** ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kitűzetik.

Kikiáltási ár 923 frt 33 kr, azonban az árverésre kitűzött ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adadni.

Venni szándékozók bánat pénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 92 frt 34 krt tartoznak készpénzben, vagy óvadék képes érték papirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő, és pedig az első részletet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részletet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részletet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál és a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Kelt N.-váradon a kir. Törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1897 évi július hó 13-ik napján.

Olasz,

238 1—1

kir. törvényszéki bíró

7721
1897 tkv.

Arverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság által a nagyvárad kir. kath. káptalannak képviseletében Kövály Tivadar nagyprepost kérelmező, Dobé Gusztáv, Dobé Sándor és kiskoru Dobé Gyula végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében, miután árverési vevő ifj. Dobé Gusztáv a vételár hátralékot be nem fizette, ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s a nagyvárad 730-ik sz. betétben foglalt házra a kért végrehajtási árverést az 1881 évi L. X. t. cz. 185 §-a értelmében vevő ifju Dobé Gusztáv kárára és veszélyére ezennel elrendeltetik, — s foganasítására határidőül **1897 évi szeptember hó 6-ik napjának délelőtti 10 órája** ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kitűzetik.

Kikiáltási ár: 1540 frt azonban az árverésre, kitűzött ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adadni.

Venni szándékozók bánat pénzül a kikiáltási ár 10%-át, vagyis 154 frtot tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő, és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt, min-

den egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 6% kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál és a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Kelt a nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál 1897. évi július hó 14-ik napján.

Olasz,

kir. törvényszéki bíró.

237 1—1

Saját termésű édes csemege szőlő

Madeline
Angevine

kapható

Janky Antalnál

Nagyváradon. 234—5—10

Egy kiló 45 kr.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek $\frac{2}{3}$ egész 12 lóerőig, szalma-kazalozók, továbbá járgány-cseplőgépek, here-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók,

Legjobb sorvetőgépek, boronák, szecsakarógók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytemes aczélekék, két- és háromvasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Eladó ház.

Nagyvárad egyik legszebb kilátású jó egészséges réti levegőjű és jó forgalmu helyen, **Vámház-utca és Gilányi-sor sarkán 122 a** n. s. szám alatt Nagypiacz-teren, 1896. évben ujonnan épült **15 évig adómentes**, bármely igényű üzlethelyiségnek megfelelő, 3 bolt és több lakrészekből, pinczék, jégverem, stb. álló lakóház — szabadkézből — kedvező feltételek mellett

ELADÓ.

Értekezhetni **Balogh Józseffel** ugyanott. 349-1-3

GUBACS ELADÁS.

A nagyvárad i. lat. szer. ft. Káptalan **rontói** és **sályi** erdőgondnokságainak f. évi gubacs termése Nagyváradon, a Sal Ferencz-utca 804. sz. alatt lévő erdőhivatalban a **folyó hó 25-én d. e. 9 órakor** nyilvános szóbeli árverésen eladatik, ugyanott az árverési feltételek megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon 1897. évi augusztus 13-án.

Török László, s. k.

250-1-3 uradalmi erdőmester.
— Utánnymás nem díjaztatik. —

Részvény eladás.

14 darab Bank és 2 darab Nagyvárad-Belényes

vasuti részvény

eladó.

248-1-0

Czim a kiadóhivatalban.

Kiadó lakások.

Szt.-János u. 441. sz. házban 2 lakás (3 szoba, konyha, kamara, a másik 2 szoba, konyha, pincze stb.) 233-3-3

november 1-től kiadó.

Értekezhetni az udvarban ugyanott.

Hölgyek figyelmébe!!

Markovits Mór parti-áruháza Kert-utcán.

Végeladást nem rendezek

azért az összes raktáron levő divat és vászon cikkeket bármilyen árakban elárusítom a meddig a készlet tart. E. ritka alkalmat a nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe ajánlva maradtam kiváló tisztelettel.

Markovits Mór,

parti-áru kereskedő.

264-37-52

A tanév kezdetével iskolai tanulók előnyben részesülnek.

Reichard áruháza.

Felhívás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy a már 10 év óta fenálló és jó hírnévnek örvendő **Friedländer Herman-féle**

KALAP ÉS URIDIVAT ÜZLETET

átvettem és ugyanezen helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyválasztéku **férfi, női és gyermek**

cipőraktár

rendeztem be, továbbá ugy a kalap, mint a férfi divat és cipő cikkekben mindenemü **angol, olasz és francia** különlegességek nálam kaphatók.

Pontos kiszolgálásról kezeskedem és ajánlom magam a n. é. közönség szives jó indulatába — kiváló tisztelettel

REICHARD D. L.

Nagyvárad, Fő-utca Orsolya-zárda épület.

230-4-25

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Nagy szőnyegek
rendkívül
o l e s ó n.

Augusztus 31-ig.

Nagy szőnyegek
rendkívül
o l e s ó n.

Alanti leszállított árjegyzék csakis augusztus hó 31-ig érvényes és kizárólag készpénzfizetés mellett értetődik, minden takarékos háziasszony győződjék meg egy próbavásárlás által.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-uteza elején.

224-9-50

Augusztus 31-ig.

Augusztus 31-ig.

Gyönyörű szövetek már ősziruhának is jó	22	kr.
Fekete valódi Ternó — — —	48	kr.
Fekete valódi selyembrocatok — —	1.25	kr.
Lüszterek színes és fekete — —	39	kr.
Valódi hazai vászon 1 vég 30 rőf —	6.25	kr.
Creas vászon 1 vég 30 rőf — —	4.40	kr.
Balerina vászon 1 vég — — —	2.90	kr.
Gallér volt 5, 8, 10 frt most — —	1.50	kr.
Kabát volt 20, 25, 28 frt most —	5—	kr.
Karmantyú volt 4, 5, 6 frt most —	1.35	kr.
1 női ing, 1 női szoknya, 1 női nadrág	3.50	kr.
12 drb szép finom zsebkendő — —	1.80	kr.
1 drb finom ernyő — — —	2.25	kr.

Nagy szőnyegek
rendkívül
o l e s ó n.

Bársonyok, Plüsek, Satinok, Diszek, Gombok stb.

minden áron.

Nagy szőnyegek
rendkívül
o l e s ó n.